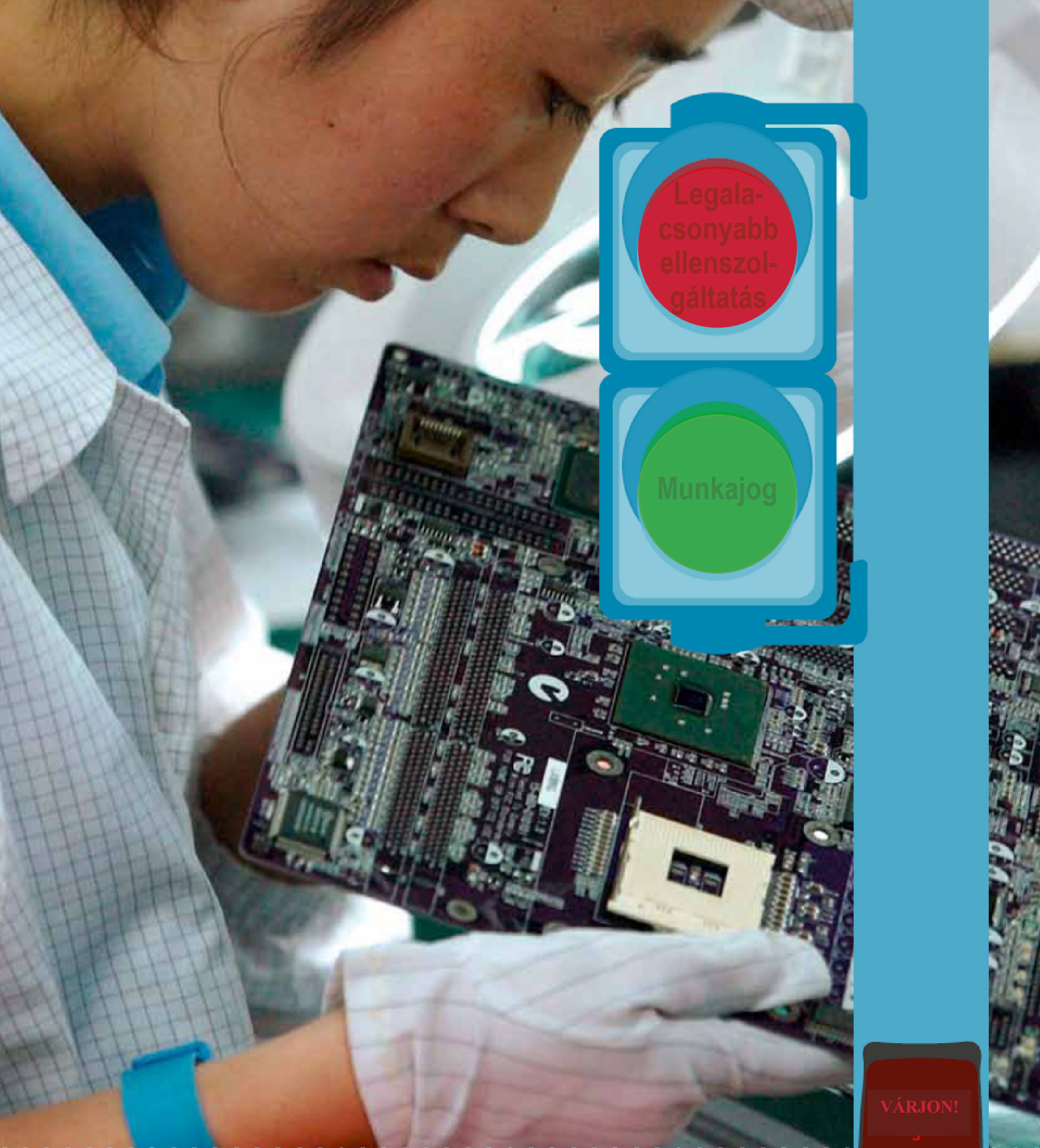

Legala-
csonyabb
ellenszol-
gáltatás

Munkajog

BUY IT FAIR

Útmutató a számítógépek
fenntartható beszerzéséhez

VÁRJON!

NYOMJA
MEG
A
GOMBOT!

Buy IT Fair **Útmutató a számítógépek fenntartható beszerzéséhez**

A kiadvány a Weltwirtschaft, Ökologie und Entwicklung e.V. (WEED) és az Local Governments for Sustainability (ICLEI) által 2009 áprilisában közzétett *"Buy IT fair - Leitfaden zur Beschaffung von Computern nach Sozialen und Ökologischen Kriterien"* című tanulmány alapján, annak felhasználásával készült.

A magyar változatot szerkesztette: Éri Vilma

ISBN 978-963-06-8679-2

© Környezettudományi Központ
Budapest, 2009. szeptember

Felelős kiadó: Dr. Laczó Ferenc, a Buy IT Fair program magyarországi koordinátora

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Köztársaság Külügy-minisztériumának pénzügyi támogatásával készült, a kiadvány tartalma azonban a szerzők álláspontját tükrözi.

BUY IT FAIR

**Útmutató a számítógépek
fenntartható beszerzéséhez**

procureITfair

A „ProcureITfair – a számítógépek fenntartható közbeszerzése” projekt célja, hogy elősegítsen egy olyan közbeszerzési gyakorlatot, amelyben a közintézmények a számítógépek beszerzésénél a szociális és ökológiai szempontokat is figyelembe veszik.

A „ProcureITfair” projekt koordinálója a berlini székhelyű Weltwirtschaft, Ökologie und Entwicklung – WEED e.V. civil szervezet. Rajta kívül a projektben cseh, holland, kínai, lengyel, magyar, német, osztrák és spanyol szervezetek vesznek részt. A program magyarországi koordinátora Dr. Laczó Ferenc.

További információk találhatók az alábbi honlapokon:
www.pcglobal.org és www.procureITfair.org.

A „Procura+” nemzetközi kampány célja a közintézmények hozzásegítése ahhoz, hogy beszerzéseiknél, így a számítógépek vásárlásánál a fenntarthatósági szempontokat érvényesítsék.

A kezdeményezést 2004-ben hozta létre az „ICLEI – Önkormányzatok a fenntarthatóságért”. 2009-ben már több mint 25 város és község vett részt a kampányban. A részt vevő közintézmények segítik a fenntartható közbeszerzés elfogadását, elterjedését, és hozzájárulnak a környezetbarát és emberhez méltó körülmények között előállított termékek piacának bővüléséhez.

A „Procura+” kampány magyarországi koordinátora a Környezettudományi Központ.

További információk:
www.procraplus.org

Tartalomjegyzék**ELŐSZÓ**

Előszó..... 7

FENNTARTHATÓ KÖZBESZERZÉS

1. Mi a fenntartható közbeszerzés?9

ÁRNYOLDAL

2. A digitális világ árnyoldala11

JOGI KERETEK

3. A fenntartható közbeszerzés jogi keretei15

KRITÉRIUMOK

4. Kritériumok a számítógépek fenntartható beszerzéséhez19

ELŐKÉSZÍTÉS

5. A közbeszerzési eljárás előkészítése21

AJÁNLÁSOK

6. Ajánlások a közbeszerzési eljárás lebonyolításához.....23

FÜGGELÉK

1. sz. függelék: Ajánlattevői nyilatkozat35

2. sz. függelék: Beszállítói felmérés-minta37

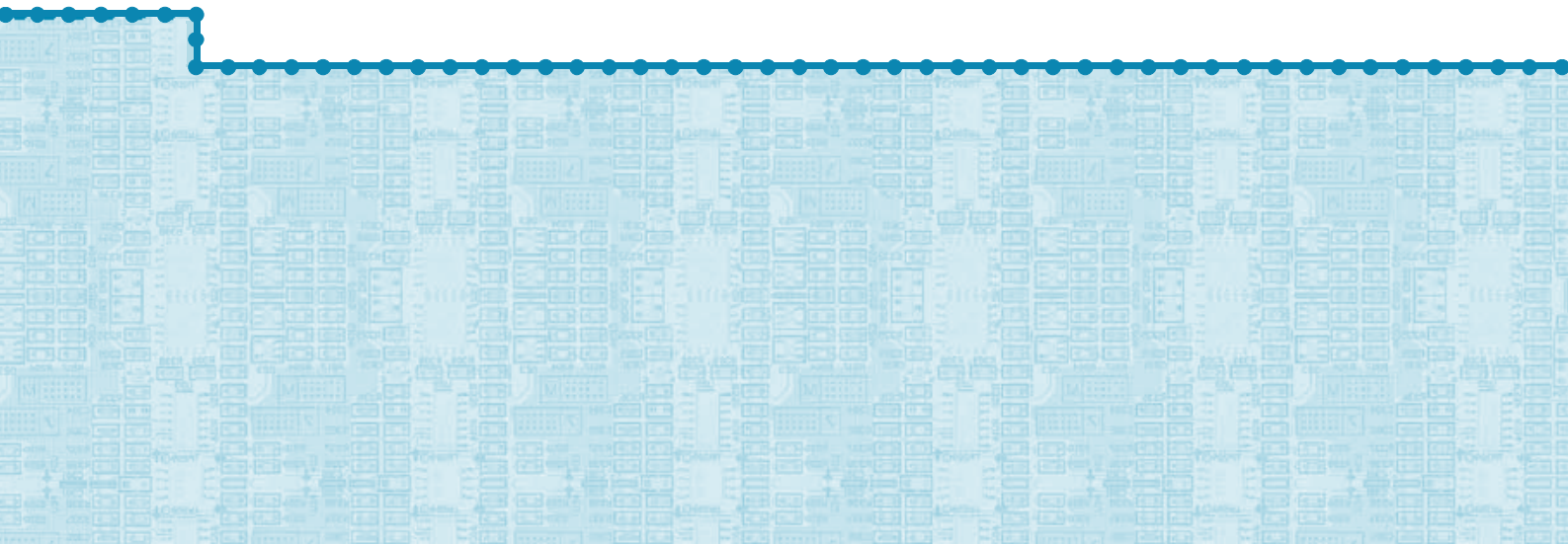
3. sz. függelék: Nyilatkozat a számítás- és irodatechnikai
termékek fenntartható beszerzéséről39**TIPPEK**

Ajánlott irodalom41

Linkek43

SZÓSZEDET

Szószedet44

ELŐSZÓ

Az e-közigazgatásban a számítógép a munkavégzés nélkülözhetetlen eszköze. Ezért a közintézmények a nagy számítógépgyártók fontos vásárlói, olyan kritikus piaci részesedéssel, amely befolyásolhatja az iparág fejlődését, és elősegítheti a szociális és a környezetvédelmi szempontoknak a beszerzéseken keresztül történő érvényesítését.

Ez az útmutató a fenntartható számítógép beszerzést segíti azzal, hogy elsőként állít fel a számítógépgyártók és a beszállítói hálózatok munkakörülményeire vonatkozó követelményeket. Megmutatja, hogyan tudnak a beszerzők a tender felhívásokba olyan speciális minimumkövetelményeket és más ösztönzőket belefoglalni, amelyekkel segíteni tudják a számítógépgyártásban a munkakörülmények javítását.

Az útmutató elsősorban a nagy számítógépgyártó vállalatok és ezek beszállítói hálózatának munkakörülményeivel foglalkozik. Manapság a gépeket szinte kizárólag a fejlődő országokban gyártják, gyakran igen rossz munkakörülmények között. Ezt a körülményt a beszerzők rendszerint figyelmen kívül hagyják, annak ellenére, hogy a számítógépek gyártásával és használatával járó környezeti hatásokat már több helyen, főleg a fejlett országokban kezdik figyelembe venni.

Bár a közbeszerzéseknél a számítógépgyártás munkakörülményeinek figyelembe vétele a múltban nem volt jellemző, a helyzet megváltoztatására kedvezőek a feltételek. Az Európai Unió 2004. évi közbeszerzési irányelvei lehetőséget adnak a

beszerzéseknél a fenntarthatósági követelmények érvényesítésére. A direktívák Európa-szerte segítették a méltányos és a zöld közbeszerzési törekvések kibontakozását. Az e téren élenjáró közbeszerzők új termékcsoportokkal és módszerekkel próbálkoznak. Mindez kedvező körülményeket teremt a számítógépek fenntartható beszerzéséhez.

Az útmutató kidolgozásának célja az volt, hogy felhívja a politikusok és a közbeszerzésben résztvevő szervezetek a figyelmét arra, hogy a rendelkezésre álló pénzüket olyan számítógépek beszerzésre fordítsák, amelyek előállításának teljes folyamatában, tehát az alapanyag- és az alkatrészgyártásban, illetve az összeszerelésben betartják a munkavállalók nemzetközi egyezményekben rögzített jogait és a környezetvédelmi követelményeket. Reméljük, hogy az érdeklődők az útmutatót számos számítógépbeszerzésnél tudják majd sikerrel használni.

Az útmutató a *Procure IT Fair - Kampány a számítógépek fenntartható beszerzéséért* című projekt keretében készült. A WEED és az ICLEI - Local Governments for Sustainability által összeállított anyagot a Környezettudományi Központ dolgozta át a magyar körülményekre. Az átdolgozás a tartalmat érintette, a képanyag és a kiadvány grafikai megjelenése azonos a német eredetivel.

Az anyag kék színnel jelöli azokat a szakkifejezéseket, amelyeknek a magyarázata megtalálható a szöszedetben.

Figyelem: Bár az útmutató a közbeszerzési jog és az európai közbeszerzési gyakorlat alapján készült, és ajánlásai jogilag megalapozottak, a Központ az itt közölt ajánlásokért nem tud jogi garanciát vállalni, mert a jogszabályok értelmezésében az érintett felek között egyelőre nincs egyetértés.

1. MI A FENNTARTHATÓ KÖZBESZERZÉS?

A fenntartható közbeszerzés azt jelenti, hogy a közintézmények csak olyan termékeket és szolgáltatásokat vásárolnak, amelyeket humánus munkafeltételek mellett, környezetkárosítás nélkül állítottak elő. Például a beszerzésnél figyelembe lehet venni, hogy a termékek előállításánál betartották-e a [Nemzetközi Munkaügyi Szervezet \(International Labour Organisation – ILO\) alapegyezményeit](#) vagy az energiahatékonysági követelményeket.

A fenntartható beszerzésnek sok fontos indoka van:

- © **A közintézmények társadalmi felelőssége:** a globalizálódó világban, amelyben nemcsak a termelési folyamatok, hanem a környezeti kockázatok is globalizálódnak, a közintézmények felelőssége, hogy tekintetbe vegyék a termékek előállításával kapcsolatos társadalmi és környezetvédelmi szempontokat, vagyis a munka-körülményeket és a környezeti hatást. Máskülönben maga az állam, illetve a közintézmények járulnának hozzá a szociális és környezeti biztonság romlásához.
- © **A közintézmények vásárlóereje:** a közbeszerzések volumene, jelentős gazdasági súlya miatt a fenntarthatósági szempontokat figyelembe vevő közbeszerzők bátoríthatják az újszerű szociális és környezetvédelmi megoldásokat alkalmazó szállítóikat.
- © **A közintézmények példamutatásának ereje:** A közintézményeknek kötelességük jó példával elől

SVÁJC ELSŐ LÉPÉSEI A FENNTARTHATÓ SZÁMÍTÓGÉPBESZERZÉS FELÉ

Geneva, Biel, Lausanne, Zürich és Zug időközben elkészítette a számítás- és irodatechnikai eszközök fenntartható beszerzési stratégiáját, vagy elfogadta, illetve elfogadni tervezi a „Fastenopfer” és a „Brot für alle” egyházi szervezetek által kidolgozott „A fenntartható számítógép beszerzésért” című nyilatkozatot.

www.fair-computer.ch/cms/index.php?id=468&L=1

járniuk. Azzal, hogy beszerzéseik során figyelembe veszik a szociális és környezetvédelmi szempontokat, ösztönözhetik a gazdasági élet többi szereplőjét a nemzetközileg elfogadott szociális és ökológiai normák betartására.

- © A közintézmények megbecsültségének a növekedése: a szociális-ökológiai beszerzés segíti a városokat és falvakat politikai céljaik (p. o. környezetvédelem, szociális normák) elérésében is.

Egyre több közintézmény ébred tudatára a fenntartható beszerzéssel kapcsolatos társadalmi felelősségének, és foglal ökológiai és szociális szempontokat az ajánlati felhívásba. Legyen szó méltányos kereskedelem (fair-trade) keretében vásárolt textilből készült tűzoltó egyenruháról, gyermekmunka nélkül előállított járdalapokról és más kőből készült termékekről, a munkahelyi étkezdében kapható fair-trade termékekről (kávé, tea, csokoládé stb.) vagy az építkezésekkel szemben támasztott szociális követelményekről, folyamatosan bővül a fenntartható közbeszerzés jó példáinak példatára. Elsőként a holland kormány jelentette be, hogy 2010 után csak olyan termékeket vesz, amelyek előállítása megfelel a szociális normáknak. A svájci építkezésekért és logisztikáért felelős szövetségi hatóság pedig jogszabályban rögzítette, hogy csak olyan személyi számítógépeket és notebookokat vásárol, amelyeket gyermekmunka vagy kizsákmányoló munkakörülmények nélkül állítottak elő. A jövőben sok város, például Antwerpen is csak

a szociális normáknak megfelelően előállított számítógépeket kíván beszerezni.

2004 óta az európai jog explicit módon kimondja, hogy bizonyos „feltételek mellett az ajánlatkérő szerv alkalmazhat olyan szempontokat is, amelyek célja szociális követelményeknek való megfelelés”, és szabályozza a szociális, valamint az ökológiai kritériumoknak a beszerzés során történő figyelembe vételét (az Európai Parlament és a Tanács 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelvei). A végrehajtást azonban jelenleg elég sok bizonytalanság jellemzi, főleg a szociális szempontok érvényesítésével kapcsolatban. Vitatott a direktíva idevágó rendelkezéseinek értelmezése, illetve az, hogy mi tekinthető megfelelő eljárásnak. Az elmúlt néhány év közösségi közbeszerzési gyakorlata alapján ugyanakkor vitathatatlan, hogy környezetvédelmi kritériumokat lehet az ajánlatkérés megfelelő szakaszaiban alkalmazni. Mi több, úgy látszik, hogy néhány haladó szellemű helyi önkormányzatnak sikerült a szociális szempontok megfelelő alkalmazási módját is megtalálni és máshol is használható eljárasmódokat kialakítani. Összességében elmondható, hogy a szociális szempontokat figyelembe vevő közbeszerzési eljárások sikeres végrehajtásában perdöntő szerepe van a politikai akaratnak.

Hollandia minősítési rendszere

1999-ben a holland parlament úgy döntött, hogy 2010-ig egy olyan közbeszerzési gyakorlatot kell kialakítani, amelyben a központi kormány és a kormány alá tartozó intézmények és hivatalok felének beszerzéseinél és beruházásainál a legfontosabb követelmény a fenntarthatóság. A kormány elkészíttetett egy katalógust, amely eddig mintegy 80 termék szociális és környezetvédelmi követelményeit tartalmazza, s amelyet a tervek szerint évente frissítenek és kiegészítenek. A Fenntartható Közbeszerzés Program: www.senternovem.nl/duurzaaminkopen/English

2. A DIGITÁLIS VILÁG ÁRNYOLDALA

A számítógépipar az egyik leggyorsabban növekvő ipari ágazat, amellyel a modernség és a tiszta termelés képzete társul. Csak nagyon kevesen ismerik a vonzó felszín mögött meghúzódó sötét titkot, a számítógépek előállítása, felhasználása és szétszerelése során gyakran tapasztalható munkajogsértéseket és környezetkárosítást.

2.1. MUNKAKÖRÜLMÉNYEK A SZÁMÍTÓGÉPGYÁRTÁSBAN

Az elmúlt években a személyi számítógépek gyártási folyamatát egyszerű munkamozzanatokból álló szakaszokra bontották, és nagyrészt olyan országokba helyezték át, ahol alacsonyabb béreket lehet fizetni. Ázsia és Mexikó **különleges gazdasági övezeteiben** főként fiatal nők, gyakran vándormunkások dolgoznak nagyon alacsony – nem ritkán a létminimum alatti bérekért. Egy 2008-as, a WEED által vezetett és a ProcureITfair projekt keretében lefolytatott vizsgálat¹ kimutatta, hogy a Fujitsu-Siemens-Computers, a Dell és a Lenovo kínai beszállítóinál megdöbbentőek a körülmények. A Compeq Technologiesnél és az Excelsior Electronicsnél, két alaplapgyártó cégnél, csúcspériódusokban a havi munkaidő kb. 370 órára rúgott – ami a kínai munkajog nyílt megsértését jelentette. Emellett mindkét vállalat túlórázásra kényszerítette a dolgozókat anélkül, hogy a túlóráért járó törvényes túlóradíjat kifizette volna nekik. Így a Compeq alkalmazottai a csúcspériódusokban összesen havi 90-140 eurót kerestek.

AZ EURÓPAI PARLAMENT A KÖZINTÉZMÉNYEKHEZ FORDUL

Az Európai Parlament 2007. évi határozata „A szervezetek szociális felelősségéről: egy új partnerség” (2006/2133(INI)) a közintézményeket arra szólítja fel, hogy a közbeszerzési irányelveknek megfelelően érvényesítsék a szervezetek szociális felelősségét, potenciális szállítóikat ösztönözzék a szociális és a környezetvédelmi szempontok figyelembe vételére.

További jogsértések is előfordultak a munkaszerződések visszatartásától kezdve egy sor, a munkavállalók kinézetére és viselkedésére vonatkozó tekintélyelvű szabályon át az elégtelen munkahelyi biztonságig, ami égési és szemsérülésekhez vezetett. A szélsőséges túlóráztatási gyakorlat miatt a többnyire nőkből álló alkalmazottak alkalmanként olyannyira ki voltak merülve, hogy munkaidőben is elaludtak. Egy 19 éves munkásnő a monoton és vég nélküli gyári mindennapokat a következő szavakkal kommentálta: „Úgy dolgozom, mintha gép lennék, az agyam meg teljesen elsorvad.”²

Mindemellett a felhasznált vegyszerek által okozott mérgezések előfordulása, a szakszervezetek működésének akadályozása, valamint az ideiglenes foglalkoztatottak magas aránya világszerte megszokott a számítógépiparban. Bizonyosra vehető, hogy a márkás számítógépgyártók beszállítói rendszeresen megsértik a Nemzetközi Munkajogi Szervezet normáit.

2.2. ERŐFORRÁS PAZARLÁS, MÉRGEZŐ VEGYI ANYAGOK, ELEKTRONIKUS HULLADÉK

Egy ENSZ-tanulmány szerint egy személyi számítógép előállításakor körülbelül 240 kg fosszilis tüzelőanyag, 1500 liter víz és 22 kiló vegyi anyag kerül felhasználásra.³ A réz, a platina vagy az ón bányászata gyakran komoly környezetszennyezéssel és a munkások jogainak súlyos megsértésével történik.⁴ A számítógép-alkatrészek előállítása is

szennyező: nehézfémekkel, pl. rézzel, nikkellel és ólommal szennyezi a vizet és a talajt. Ráadásul a termelésben erősen mérgező anyagokat, pl. a nyomtatott áramkörökhöz égésgátlóként használt brómozott bifenilt vagy oldószereket is felhasználnak. Ezek az anyagok nemcsak a környezetet veszélyeztetik, hanem a munkások és a gyárak környékén lakók egészségét is.⁵ Mindemellett nincs semmilyen megoldás az elektronikus hulladék problémájára. Miközben a számítógép felhasználók száma egyre nő, a régebbi készülékeket egyre gyakrabban cserélik ki újabbakra. Az iparág az eldobhatóság elvén működik. Bár a szennyezést korlátozó szabályok szigorodnak, és az **elektronikus hulladék** exportja tilos, jelenleg a használt és kiselejtezett számítógépek mintegy fele a fejlődő országokba kerül, ahol minden egészségügyi és környezetvédelmi óvintézkedés nélkül, kézzel szedik szét őket, ami az emberekre és a környezetre nézve egyaránt káros következményekkel jár.

2.3. NÖVEKVŐ ENERGIAFOGYASZTÁS

Mivel manapság már minden irodában napi rendszerességgel használják a számítógépeket, az energiafelhasználás folyamatosan nő. Ráadásul a készülékek kapacitása gyakran túlméretezett, a legtöbb alkalmazáshoz egyszerűbb technikai háttér és elégséges lenne. Ezen a téren intelligens hálózati megoldásokkal és felelős közbeszerzési gyakorlattal jelentős megtakarításra lenne mód.

A NÉMET ÖNKORMÁNYZATOK FELLÉPNEK A GYERMEKMUNKA KIZSÁKMÁNYOLÁSA ELLEN

Az önkormányzatok által vásárolt termékek között sok olyan van, amely esetleg gyermekmunkával készül. Ilyenek például a járdalapok, textíliák, egyes mezőgazdasági termékek. Németországban eddig 140 városi, kerületi önkormányzat, és a 16 szövetségi állam építette be közbeszerzéseibe a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményeinek a gyermekmunka alkalmazását tiltó 182. pontját.

2.4. A SZÁMÍTÓGÉPEK MÉLTÁNYOS KÖZBESZERZÉSE FELÉ

A brit CAFOD szervezet „Tisztítsd meg a számítógépedet!” kampányának eredményeképpen megszületett az „Electronics Industry Code of Conduct” (Az Elektronikai Ipar Magatartási Kódexe). Ez a kódex, amellyel a márkás számítógépek gyártói kötelezik magukat és beszállítóikat a minimális munkaügyi normák betartására, sajnos, nem teljes, mert nem felel meg a [Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapkövetelményeinek](#). Nem tartalmazza ugyanis az egyesüléshez és a szabad kollektív tárgyaláshoz való jogot. Ráadásul egy ilyen kódex nem kötelező érvényű, ezért, ahogy azt az iparágról civil szervezetek által készített tanulmányok is jelzik, alig van az iparág munkakörülményeire bármilyen hatása. A vállalkozók egyelőre vonakodnak valódi kerekasztal tárgyalást folytatni az érdekeltekkel és együttműködni velük. A fenntartható közbeszerzés keretében viszont lehet kötelező érvényű követelményeket támasztani a gyártókkal szemben. A beszerző szervezetek megkövetelhetik a nagy számítógépgyártó vállalatoktól a munkakörülmények ellenőrzését, valamint a megtett intézkedések dokumentálását. Ezzel az iparág elindulhat a munkajogok tényleges tiszteletben tartásának útján.

SOMO (2007): Hard (Disc) Labour – Research Report on Labour Conditions in the Thai Electronics Sector.

² ProcureITfair/WEED/SACOM (2008): The Dark Side of Cyberspace. Inside the Sweatshops of China's Computer Hardware Production.

³ „Computer and the Environment: Understanding and Managing Their Impacts” (2003), United Nations University.

⁴ Lsd. a MakeITfair kampány keretében készült, a rézzel, kobalttal és platínával kapcsolatos tanulmányokat: www.makeitfair.org/the-facts/reports.

⁵ Greenpeace International (2007): Cutting Edge Contamination.

¹ ProcureITfair/WEED/SACOM (2008): The Dark Side of Cyberspace. Inside the Sweatshops of China's Computer Hardware Production, Brot für Alle/SACOM (2008): High-Tech – No Rights? – A One Year Follow Up Report on Working Conditions in China's Electronic Hardware Sector; CEREAL (2007): Electronics Multinationals and Labour Rights in Mexico;

ELEKTRONIKUS HULLADÉK HELYETT ÚJRAFELHASZNÁLÁS

A közbeszerzők a számítógépek megfelelő beszerzésével és selejtezésével egyaránt hozzájárulhatnak az **elektronikus hulladék** csökkentéséhez. Ha a gépeket a ReUse kereskedőktől szerzik be, közvetlenül hozzájárulnak a hardware további és újrahaználtához. A további használatra már alkalmatlan készülékeket lehetőség szerint közvetlenül a gyártóhoz kell visszajuttatni, vagy ha ez nem lehetséges, a helyi hulladékudvarban kell őket elhelyezni. A hulladékhasznosító vállalatoknál történő elhelyezésük bizonytalan megoldás, mert fennáll a fejlődő országokba történő exportálásuk veszélye.

3. A FENNTARHATÓ KÖZBESZERZÉS JOGI KERETEI

A közintézmények gyakran panaszkodnak arra, hogy a szociális és a környezetvédelmi szempontoknak a közbeszerzésekben való figyelembe vételét szabályozó jog nem egyértelmű. Valójában a környezetvédelmi szempontok figyelembe vételével kapcsolatban lényegében nincs jogi probléma, a szociális szempontok alkalmazási lehetőségeinek további tisztázására azonban tényleg szükség van. Ennek ellenére növekvőben van azoknak az európai városoknak a száma, amelyek ilyen kritériumokat alkalmaznak a textíliák, az élelmiszerek vagy az építőanyagok beszerzésénél.

3.1. AZ EU KÖZBESZERZÉSI DIREKTÍVÁI

A közösségi közbeszerzési jog alapját az Európai Közösséget létrehozó szerződés és a közösségi közbeszerzési irányelvek képezik. A közösségi közbeszerzési jog felülvizsgálatának eredményeként 2004-ben két új irányelv született, amelyek felváltották a korábbi irányelveket. Az új szabályozás kimondta, hogy a beszerző hatóságoknak joguk van a szerződések teljesítésével kapcsolatban speciális feltételeket köztük környezetvédelmi és szociális feltételeket támasztani.⁶ Ezzel a szabályozás világossá tette, hogy a fenntarthatósági kritériumok alkalmazása jogi szempontból megengedett, szemben a korlátozóbb értelmezésekkel, amelyek szerint a közbeszerzési folyamatból idegenek a szociális és környezetvédelmi kritériumok.

A 18/2004/EK direktíva konkrét példákat is hoz a szociális kritériumok alkalmazására. A direktívának a szerződések teljesítéséhez kapcsolódó különleges feltételekre vonatkozó követelményei között szerepel, ezek a feltételek „különösen olyan célok

ösztönzésére irányulhatnak, mint a munkahelyi szakképzés, a különleges beilleszkedési nehézségekkel küzdő személyek foglalkoztatása, a munkanélküliség elleni küzdelem vagy a környezetvédelem.” A követelmények alkalmazására példaként megemlíti „a hosszú ideje állást keresők alkalmazására, vagy a munkanélküliek, illetve fiatalok képzését célzó intézkedések végrehajtására, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) alapegyezményei rendelkezéseinek tényleges betartására ... és a nemzeti jogszabályok által előírtnál több fogyatékos személy alkalmazására irányuló, a szerződés teljesítéséhez tartozó” kötelezettségeket.⁷

3.2. FENNMARADÓ ÉRTELMEZÉSI ELTÉRÉSEK

Az EU irányelvek kétségtelenül csökkentették a termelési folyamatra vonatkozó fenntarthatósági követelményeknek alkalmazhatóságával kapcsolatos jogi bizonytalanságot. Ezek a követelmények általában a teljes ellátási láncban alkalmazhatók. Azzal kapcsolatban azonban, hogy pontosan milyen formában lehet ezeket a követelményeket alkalmazni, eltérő értelmezésekkel lehet találkozni. Az értelmezésbeli különbségek elsősorban azzal kapcsolatosak, hogy belefoglalhatók-e a szociális kritériumok a szerződés tárgyának meghatározásába, a műszaki leírásba, az ajánlattevőre vonatkozó alkalmassági kritériumokba vagy használhatók-e ezek a kritériumok az ajánlatok értékelésénél, többek között azért, mert a dolgozók munkakörülményeire vonatkozó előírások betartása csak korlátozottan

GAZDASÁGON KÍVÜLI SZEMPONTOK AZ AJÁNLATOK ÉRTÉKELÉSÉNÉL

Az Európai Bíróság Helsinki város javára döntött 2005-ben (C-513/99), amikor kimondta, hogy a leggazdaságosabb ajánlat kiválasztásánál gazdaságon kívüli szempontokat, például a városi autóbusz-park környezetvédelmi jellemzőit, a minőségirányítást és a környezeti vezetési rendszert is figyelembe lehet venni. A leggazdaságosabb ajánlatot nemcsak a beszerző intézmény, hanem az érintett város, kerület vagy állam teljes lakosságának szempontjából is értelmezni lehet.

ellenőrizhető. Az adott értelmezési kérdésekről folytatott vita még nem zárult le. A vitában annyi álláspontot fogalmaznak meg, ahány különféle beszerzési gyakorlatot követnek Európa különböző önkormányzatai. A fennmaradó jogi bizonytalanság ellenére azonban megalapozott jogi érveket lehet felhozni a progresszív, azaz a szociális szempontok alkalmazását a beszerzési folyamat több lépésőjében is megengedő értelmezés mellett. Ilyen érv a környezetvédelmi követelmények figyelembe vételével fennálló párhuzam. Mivel a jövő jogi konszenzusa a mai beszerzési gyakorlatnak megfelelően fog alakulni, érdemes ezen a téren feltárni az európai jogi keretek által biztosított lehetőségeket. Alig pár évvel ezelőtt a környezetvédelmi kritériumoknak a közbeszerzésben történő alkalmazása sem volt jogilag egyértelműen szabályozott, mégis időközben az ambíciós beszerzéseknek köszönhetően a zöld közbeszerzés egész Európában megjelent.

3.3. A MAGYAR KÖZBESZERZÉSI SZABÁLYOZÁS A SZOCIÁLIS SZEMPONTOK FIGYELEMBE VÉTELÉRŐL

Az európai közbeszerzési direktívákhoz hasonlóan a hatályos magyar közbeszerzési törvény egyértelműen lehetővé teszi a környezetvédelmi szempontoknak a közbeszerzésekben való figyelembe vételét. Sőt, a 2008. decemberi módosítás óta kifejezetten ajánlja is a környezetvédelmi szempontoknak a beszerzések során történő figyelembe vételét.⁸ A szociális szempontok alkalmazásának lehetőségei azonban a

hazai jogszabályi környezetben is szűkebbek a környezetvédelmi szempontokénál.

A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény a 18/2004/EK irányelvhez hasonlóan konkrétan az ajánlati felhívásnak a szerződés teljesítésére vonatkozó különleges feltételeket ismertető részében említi a szociális szempontok alkalmazási lehetőségét. A törvény szerint az „ajánlatkérő az ajánlati felhívásban előírhatja, hogy a nyertes ajánlattevővel kötendő szerződés teljesítését sajátos – a jogszabályokkal összhangban álló – feltételekhez, így különösen szociális, illetőleg környezetvédelmi, minőségbiztosítási feltételekhez köti.”⁹ A törvény értelmezésében ilyen szociális feltételnek minősül különösen

„a) a szerződésnek védett foglalkoztató, védett szervezeti szerződést kötött szervezet, illetőleg szociális foglalkoztatási engedéllyel rendelkező szervezet bevonásával történő teljesítése;

b) álláskereső, valamint munkanélküliek foglalkoztatása;

c) gyermekgondozási segélyben, valamint gyermeknevelési támogatásban részesülő személynek az ellátás folyósítása alatt, illetve az ellátás megszűnését követően, terhességi-gyermekágyi segélyben és gyermekgondozási díjban részesülő személynek az ellátás megszűnését követően rész-munkaidőben történő foglalkoztatása;

d) az egyenlő bánásmód követelményének biztosítása érdekében teendő intézkedések előírása.”¹⁰

A „WIENSTROM” ESETE

2003-ban a megújuló forrásból származó villanyáram beszerzésének ügyében az Európai Bíróság (C-448/01) először hozott olyan ítéletet, amelyben elfogadta egy, a termelési folyamatra vonatkozó környezetvédelmi követelménynek a közbeszerzésben való alkalmazását annak ellenére, hogy a környezetbarát módon történő termelési folyamat hatása a végterméken nem látható. Ilyen alapon hivatkozni lehet arra is, hogy a humánus munkakörülmények, a méltányosabb termelési folyamat is más (szociálisan értékesebb, méltányosabb) terméket állít elő. Általában ugyanakkor azt is világosan látni kell, hogy minden ilyen követelményt az átláthatóság, az objektivitás és az egyenlő elbírálás elvének megfelelően kell felállítani, és a betartásuknak ellenőrizhetőnek kell lennie.

Tehát a kiválasztott szállítóval kötendő szerződésre vonatkozó különleges feltételekkel az ajánlatkérő befolyásolhatja a szállítónál fennálló szociális körülményeket, pl. az esélyegyenlőség megvalósulását, a munkanélküliek foglalkoztatásának elősegítését, vagy megkövetelheti a rendezett munkaügyi körülményeket.

Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy a jelenlegi szabályozás a szociális feltételek alkalmazása szempontjából bizonyos mértékig visszalépést jelent. A rendezett munkaügyi kapcsolat követelményét érintő törvények módosításáról rendelkező 2009. évi XXXVIII. törvény életbe lépése előtt ugyanis a közbeszerzési eljárásban eleve nem lehetett ajánlattevő, alvállalkozó vagy erőforrást nyújtó szervezet, aki „a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésével ... kapcsolatban ... jogszabálysértést követett el”, vagy aki „az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvénybe ütköző ... magatartást tanúsított.”¹¹ A szóban forgó 2009. évi XXXVIII. törvény azonban törölte a közbeszerzési törvény idevágó rendelkezéseit, amelyek biztosították néhány fontos szociális követelmény automatikus érvényesítését a közbeszerzésben. A törvény módosítása óta a beszerzőn múlik a rendezett munkaügyi kapcsolat megkövetelése, amire a beszerzőnek a saját hatáskörben megvalósított beszerzéseknél a szerződésre vonatkozó különleges feltételek alkalmazása révén nyílik lehetősége.¹²

A számítás- és irodatechnikai eszközök egy jelentős hányadát a központosított közbeszerzés keretében a Központi Szolgáltatási Főigazgatóság szerzi be a minisztériumok, a központi költségvetésben önálló fejezettel rendelkező országos hatáskörű és egyéb szervek, a társadalombiztosítási költségvetési szervek, továbbá más, fejezeti jogosítványokkal felhatalmazott szervek és személyek, valamint az irányításuk alá tartozó költségvetési szervek részére. A központosított közbeszerzésben alkalmazandó, a termékekre vonatkozó alapvető műszaki-szakmai paramétereket és funkciókat, az ajánlattevőre vonatkozó speciális előírásokat, valamint a lényeges szerződési feltételeket, azaz az állami normatívákat jogszabály állapítja meg a beszerző szerv számára. A számítástechnikai berendezésekre vonatkozó állami normatívák¹³ környezetvédelmi szempontokat tartalmaznak, de szociális szempontokat nem.

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/18/EK irányelve (2004. március 31.) az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, 26. cikk

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/18/EK irányelve (2004. március 31.) az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, Preambulum, 33. bekezdés

⁸ 2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről, 1. § 5. bekezdés

⁹ 2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről, 53. § 7. bekezdés

¹⁰ 2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről, 53. § 9. bekezdés

¹¹ A kizárás feltétele mindkét esetben jogerős közigazgatási, illetőleg bírósági határozat megállapítása és munkaügyi bírságra vagy befizetésre való kötelezés.

¹² A közbeszerzési törvény a közbeszerzési ajánlattevők, alvállalkozók vagy erőforrást nyújtó szervezetek rendezett munkaügyi kapcsolataival szemben kevésbé szigorú, mint az állami támogatásban részesített szervezetekkel szemben. A támogatás nyújtásának feltétele ugyanis például a szakszervezet szervezésére, a szakszervezetek működésére, a munkavégzés alapjául szolgáló szerződés típusának megválasztására, a megállapított munkabér összegére, a munkabér kifizetésének határidejére, a munkaidő-nyilvántartásra, illetve az egyenlő bánásmódra és az esélyegyenlőségre vonatkozó rendelkezések betartása is.

¹³ 1/2004 (MK 108.) MeHVM tájékoztató az országosan kiemelt termékekre vonatkozó állami normatívákról

4. KRITÉRIUMOK A SZÁMÍTÓGÉPEK FENNTARTHATÓ BESZERZÉSÉHEZ

Az alábbiakban néhány olyan szociális és környezetvédelmi követelmény található, amelyeket a munkavállalói jogok betartatása, az erőforrások hatékony felhasználása és a környezet védelme érdekében érdemes a számítógépek beszerzésénél figyelembe venni.

4.1. A MUNKAVÁLLALÓI JOGOK BETARTÁSA

A munkavállalói jogokkal kapcsolatos követelményeket a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményeire való hivatkozással kell az ajánlatkérésben szerepeltetni. Ily módon ezek a követelmények a nemzetközi joghoz kapcsolhatók, és az eljárás megfelel a 18/2004/EK irányelv preambuluma 33. bekezdésében foglaltaknak (ld. a 3. 1. pontban). Így megkövetelhető:

- ⊗ a szervezkedési szabadság és a kollektív tárgyaláshoz való jog (az ILO Alapegyezmény 87. és 98. pontja),
- ⊗ a kényszermunka megszüntetése (29. és 105. pont),
- ⊗ a gyermekmunka megszüntetése (138. és 182. pont),
- ⊗ az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség (a 100. és 101. pont),
- ⊗ a minimálbér betartása (131. pont),
- ⊗ a biztonságos és egészséges munkavégzés feltételeinek a biztosítása (115., 155., 170. pont),
- ⊗ a maximális munkaóraszám betartása (heti 48 plusz 12 óra) (1. és 30. pont),
- ⊗ a biztos munkahelyhez való jog (158. szabály),
- ⊗ az írásos munkaszerződéshez való jog.

MEGVALÓSÍTÁSI JAVASLAT

A számítógépekre egyelőre nincs olyan méltányos kereskedelmi (fair-trade) tanúsítvány, mint például a textíliákra vagy a kávékra. A humánus körülmények között gyártott számítógépek iránti kereslet növekedése azonban néhány éven belül elvezethet egy ilyen független tanúsítvány megjelenéséhez. Megbízható tanúsítvány hiányában az ajánlatkérőknek addig a munkakörülmények megadott szempontok szerint történő javítását kell megkövetelniük, és az ajánlattevőtől az intézkedések megtörténtét bizonyító nyilatkozatot kell kérniük. Ennek megvalósítási módját az ajánlati felhívásra vonatkozó javaslatokat tartalmazó 6. fejezet részletesen bemutatja.

3.2 AZ ERŐFORRÁSOK HATÉKONY FELHASZNÁLÁSA

Az erőforrások környezetbarát felhasználását az alábbi kritériumok biztosíthatják:

- ⊗ az eszközök hosszú élettartama,
- ⊗ a bővítést és a javítást megkönnyítő megoldások,
- ⊗ az igényeknek megfelelő kapacitás és felszereltség (túlméretezés nélkül).

MEGVALÓSÍTÁSI JAVASLAT

A rendszer kapacitásának ésszerű megtervezésével elkerülhető a gépek túlméretezése. Gondos igényfelméréssel nemcsak az ember és a természet jár jól, hanem gazdasági megtakarítások is elérhetők.

BESZERZÉSI MODELL, 1. VÁLTOZAT: THIN CLIENT /VÉKONY KLIENS RENDSZER

A Thin Client /Vékony Kliens Rendszer a személyi számítógépek beszerzésének működőképes alternatívája. Az ilyen rendszer egy központi szerver gépből és a hozzákapcsolt terminálokból / kliensekből áll. A szerver gépen futnak a programok, és ez a gép végzi az adatfeldolgozást. A kliensgépek egy képernyőből, egy billentyűzetből és egy kisebb processzorból állnak. Az ilyen rendszer előnye, hogy a kliensgépeket nem kell túl gyakran cserélni. A hosszabb élettartam miatt kevesebb gépet kell előállítani, ami környezetvédelmi szempontból előnyös. Ráadásul az ilyen rendszerek energiatakarékosak is, mert a kliensgépek teljesítménye kisebb lehet a szokásos számítógépeknél, és kisebb teljesítményűeknek köszönhetően kevesebb áramot fogyasztanak.

4.3. KÖRNYEZETVÉDELEM

A környezetbarát beszerzés érdekében alkalmazható legfontosabb kritériumok a következők:

- ⊙ energiahatékonyság (alacsonyabb áramfogyasztás, energiagazdálkodási funkciók),
- ⊙ a készülékek újrafeldolgozhatósága (újrafeldolgozható anyagok beépítése, könnyű szétszerelhetőség),
- ⊙ a veszélyes anyagok (Beryllium, brómozott égésgátlók) felhasználásának csökkentése,
- ⊙ alacsony sugárzási és zajszint,
- ⊙ a csomagolóanyagok mennyiségének csökkentése,
- ⊙ a termék visszavételére és a keletkezett hulladék környezetbarát elhelyezésére vonatkozó garancia.

MEGVALÓSÍTÁSI JAVASLAT

Az energiatakarékos és környezetbarát számítógép beszerzéshez - a szociális szempontokat figyelembe vevő számítógép beszerzéstől eltérően - számos részletesen kidolgozott kritériumrendszer készült. Ezek egy része magyarul is elérhető. Segítségükkel az egyedi igényekhez illeszkedő kritériumokat lehet összeállítani és a beszerzésnél felhasználni. Ilyenek mindenek előtt a következők:

- ⊙ az Európai Bizottság Zöld Közbeszerzési Oktatási Eszközei, http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

- ⊙ az Intelligent Energy Europe program által támogatott GreenLabelsPurchase projekt keretében készített beszerzési útmutatók, <http://www.greenlabelspurchase.net/hu-green-procurement-downloads.html>

- ⊙ az ENSZ Környezetvédelmi Programjának útmutatója a számítás- és irodatechnikai eszközök fenntartható beszerzéséhez, amely elérhető az ICLEI-en keresztül: procurement@iclei.org.

- ⊙ a GoodElectronics hálózat követelményeinek katalógusa

A GoodElectronics elnevezésű hálózat több mint 150 civil szervezet és szakszervezet nemzetközi együttműködése. E hálózat követelményei között szerepelnek egyebek mellett a [Nemzetközi Munkaügyi Szervezet \(ILO\) alapegyezményei](#), valamint az ILO további, az emberhez méltó munkakörülményekkel kapcsolatos követelményei éppúgy, mint a munkahelyi jogi oktatás, a veszélyes munkakörülmények megszüntetése, a szállítói lánc átláthatósága, a márkás termékeket előállító vállalatoknak a beszállítókért viselt felelőssége, valamint a mérgező anyagok használatának teljes kizárása stb. Ez a részletes követelménylista hasznos segítséget jelent a szociális kritériumok alkalmazásához.

<http://goodelectronics.org/about/goodelectronics-common-demands>

BESZERZÉSI MODELL, 2.VÁLTOZAT: LÍZING

Sok közintézmény lízingeli a számítógépeket, ami előnyös alternatívája lehet a saját tulajdonú számítógépek beszerzésének. A lízingelt számítógépek gyakran olcsóbbak és felhasználásuk is rugalmasabb. Az útmutatóban megfogalmazott ajánlások a számítógépek lízingelésénél is használhatóak.

5. A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁS ELŐKÉSZÍTÉSE

A számítógépek fenntartható beszerzése gondos előkészítést igényel, hogy a követelmények megfogalmazása átláthatóan, a lehető legvilágosabban és legkonkrétabban történjen, továbbá hogy az alkalmazásukkal járó jogi bizonytalanságot minimalizálni lehessen.

5.1. A CÉL KIJELÖLÉSE

A fenntartható közbeszerzéshez az önkormányzatnak vagy közintézménynek világos, egyértelmű stratégiát kell kidolgoznia, s ezt a stratégiát a politikailag felelős vezetőkkel is egyeztetnie kell. Ezzel biztosítható az érdekelttek közötti egyetértés a szándékok, a célok és a megteendő intézkedések tekintetében.

A stratégia során mindenképpen tekintetbe kell venni azt a körülményt, hogy a nagy számítógépgyártó vállalatok beszállítói láncához tartozó vállalatoknál a munkavállalói jogok tiszteletben tartása nem megoldott. Ezért a szociális követelmények bevezetése csak fokozatosan történhet, először a munkavállalói alapjogokra vonatkozó követelményekkel, majd később ezeket a követelményeket bővíteni és pontosítani lehet, a jövőben pedig ezek a követelmények kötelezővé tehetők.

5.2 NYILVÁNOS KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS

A közintézmény politikai döntéshozóinak és vezetésének a fenntartható közbeszerzés melletti elkötelezettségét kifejező nyilvános nyilatkozat

legitimálja a beszerzők tevékenységét, és felhívja a közvélemény és a szállítók, potenciális ajánlattevők figyelmét a fenntartható közbeszerzés ügyére (ld. a 3. sz. függelék). Az első kísérleti beszerzési eljárások megvalósításánál az intézménynek vagy önkormányzatnak ügyelnie kell a nyilvánosság és az érintett felek megfelelő tájékoztatására, hogy a kezdeményezés maximális figyelmet kapjon.

5.3 A SZÜKSÉGLETEK FELMÉRÉSE

A beszerzési igények módszeres felmérése az adott helyzetből indul ki. A prioritások és a stratégia meghatározásához elemezni kell a meglévő problémákat, hiányokat, erősségeket, lehetőségeket és a lehetséges innovatív megoldásokat. E téren mindenképpen szükség van a számítástechnikai szakértők bevonására, ugyanis tisztázni kell, hogy a beszerzés csak egyedi személyi számítógépekre vagy hálózati megoldásokra irányuljon, és hogy a fenntarthatósági követelményeket hogyan lehet az adott beszerzésre értelmezni.

5.4 PIACELEMZÉS

Piacelemzéssel kideríthető, hogy milyen fenntarthatósági követelményeket lehet az ajánlati felhívásban reálisan alkalmazni. A kiírásban ezután olyan szigorú követelményt kell szerepeltetni, amelyet a versenyben élenjáró vállalatok még teljesíteni tudnak. Ha a fenntarthatósági követelmények az egymást követő beszerzési eljárásokban következetesen

FENNTARTHATÓ BESZERZÉS A NEUSSI ÉS A DÜSSELDORFI ÖNKORMÁNYZATNÁL

A német Neuss and Düsseldorf egyike azon európai városoknak, amelyek beszerzéseikben szociális követelményeket is alkalmaznak. Mindkét város városi tanácsa elkötelezte magát az ILO alapegyezményeknek a közbeszerzésben való érvényesítése mellett. A neussi városi tanács határozata azt is kimondja, hogy „a hivatal rendszeresen vizsgálni fogja a rendszer további termékekre vagy termékcsoportokra történő kiterjesztése iránti igényt, és az eredményről értesíti a bizottságot.”

http://www.ci-romero.de/fileadmin/download/cora/Beschluss_Stadt_Neuss.pdf

helyet kapnak, a követelmények megfogalmazása egyre finomodik, s a követelmények kihatnak a termékfejlesztésre és a munkaügyi kapcsolatokra. Az aktuális módszertani fejleményekkel kapcsolatban érdemes tájékozódni a <http://procureitfair.org/> címen található internetes oldalon.

5.5. PÁRBESZÉD A GYÁRTÓKKAL

Fontos, hogy a potenciális ajánlattevők idejében értesüljenek a kiírásokról és a beszerzésekkel kapcsolatos szociális és ökológiai célokról. A párbeszéd segítheti a kritériumok megfelelő meghatározását, illetve bizonyos termékek piaci elérhetőségének a megítélését. Jogi megfontolásból ajánlatos a párbeszédet nem a vállalatokkal, hanem a szakmai szervezetekkel, iparági szövetségekkel lefolytatni, mert ezzel el lehet kerülni a diszkrimináció gyanúját.

A gyártókkal folytatott párbeszéd abban is segít, hogy a vásárlók politikai céljait a gyártók komolyan vegyék. Hosszabb távon ez nyilvánvalóan kihat a termékfejlesztésre és a vállalatoknak a beszállítókkal kapcsolatos politikájára. A párbeszéd egyik intézményesített módja lehet a szállítók körében végzett rendszeres kérdőíves felmérés (ld. a 2. sz. függelék).

5.6. A JOGI BIZONYTALANSÁG MINIMALIZÁLÁSA

Bár a vonatkozó EU-jogszabályok explicit módon engedélyezik a szociális és a környezetvédelmi követelményeknek a közbeszerzésekben történő alkalmazását, változatlanul vitatott kérdés, hogy a közbeszerzők lehetőségei meddig terjednek. Ezért különösen fontos, hogy a kiírásoknak meglegyen a megfelelő politikai támogatottsága. A beszerzőknek idejében tájékozódniuk kell a jogi helyzetről és a fenntartható beszerzéssel kapcsolatban ajánlatos a már létező példákat összegyűjteni. Mindaddig, amíg a közbeszerzési eljárás megfelel a költséghatékonyság és az egyenlő elbírálás követelményének, vagyis eleget tesz a közbeszerzések jogszabályban meghatározott alapelveinek, a szakszerűen megtervezett eljárásban a környezetvédelmi és a szociális szempontok figyelembe vétele minimális jogi kockázattal jár.

6. AJÁNLÁSOK A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁS LEBONYOLÍTÁSÁHOZ

Bár az EU irányelvek az Európai Unión belüli különböző jog(rendszerek) harmonizációját tételezik fel, a jogszabályok értelmezésében és a gyakorlati tapasztalatokban jelentkező különbségek miatt a fenntartható közbeszerzés jelenlegi európai gyakorlatában jelentős eltérések vannak. Az eljárások még egy adott országon belül is számottevő eltérést mutathatnak.

A következőkben néhány olyan általános tanácsot fogalmazunk meg, amelyet minden beszerzési eljárásban érdemes megfontolni. Ezt követően bemutatjuk az ajánlati felhívás egyes szakaszaiban, így

- ☉ a szerződés tárgyának megjelölésénél,
- ☉ a műszaki leírásban,
- ☉ az ajánlattevők alkalmassági feltételei között,
- ☉ az ajánlatok értékelésénél és
- ☉ a szerződés teljesítésére vonatkozó különleges előírások között

alkalmazható különféle megoldásokat.

Jelzőlámpát ábrázoló képekkel jelezzük, hogy az egyes szakaszokban lehet-e fenntarthatósági követelményeket alkalmazni. A piros szín azt mutatja, hogy a környezetvédelmi és szociális szempontok feltüntetése a kiírás adott szakaszában jelenleg nem ajánlott vagy nehezen megoldható (nincs rá kidolgozott módszer). A sárga szín arra utal, hogy az ajánlati felhívás adott szakaszában a fenntarthatósági szempontok figyelembe vétele általában lehetséges, de vitatott. A zöld szín a leginkább alkalmazható, a szerzők által ajánlott biztos megoldást jelzi.

6.1. AZ ALKALMAZÁSSAL KAPCSOLATOS ÁLTALÁNOS TANÁCSOK

Az alábbi szempontokat minden beszerzési eljárásban érdemes figyelembe venni, az eljárás módjától függetlenül.

▶ AZ „EMBERHEZ MÉLTÓ MUNKA” KIFEJEZÉS HASZNÁLATA

Az ajánlati felhívásban ezt a kifejezést a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) konkrét egyezményeire történő hivatkozással kell definiálni, így ugyanis a követelmények egyértelműen a nemzetközi joghoz kapcsolódnak. Az ILO egyezményt csatolni is lehet a felhíváshoz, mindenképpen ajánlatos azonban utalni az ILO honlapjára (www.ilo.org). Az „emberhez méltó munka” kifejezéshez az [ILO alapegyezményeit](#), valamint a munkaidőt, a biztos foglalkoztatást, a bérezést, illetve a biztonságos és egészséges munkakörülményeket szabályozó pontokat kell társítani. Első lépésben azonban elegendő az [ILO alapegyezményeire](#) hivatkozni.

▶ A KÖVETELMÉNYEKNEK A TELJES GYÁRTÁSI LÁNCRA VALÓ KITERJESZTÉSE

A társadalmi normáknak az egész termelési folyamatban, a beszállítói hálózat egészében történő érvényesülése érdekében a szociális követelményeket ki kell terjeszteni a termelési lánc egészére, beleértve a termelési folyamatban felhasznált nyersanyagok előállítását is.

AZ ENERGIATAKARÉKOSSÁG PÉNZÜGYI MEGTAKARÍTÁST HOZ

Az energiatakarékos síkképernyős televíziókra való áttéréssel évente készülékenként 30-40 kWh áramot lehet megtakarítani. Ezzel a módszerrel Münster az éves villamosáram számláját 14.000 Euroval csökkentette.

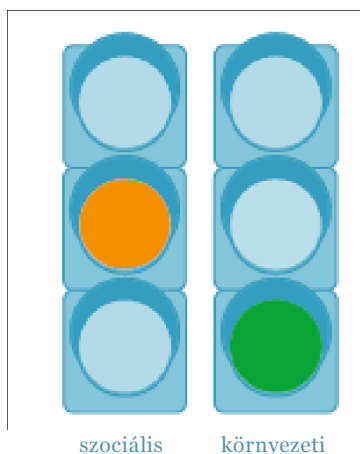
► A KÖVETELMÉNYEK ÉS A BESZERZÉS TÁRGYA KÖZÖTTI KAPCSOLAT

Jogi szempontból fontos, hogy az ajánlati felhívásban szereplő szociális és környezetvédelmi követelmények konkrétan a beszerzés tárgyára, adott esetben a beszerezni kívánt számítógépre vonatkozzanak. Az ajánlattevőkkel szemben nem szabad olyan általános követelményeket támasztani, melyeknek nincs közvetlen köze a szerződés tárgyához.

► A SZÁLLÍTÁSRA ELEGENDŐ IDŐT KELL HAGYNI

A rugalmas gyártási struktúrák és az ingadozó gyártási ritmusok következtében csúcsidőszakban a munkaidő szélsőségesen megnőhet, olyannyira, hogy elérheti akár heti 80 órát is. Főleg nagy volumenű beszerzések esetén fontos, hogy sürgősen rövid szállítási határidő előírásával a megrendelő ne növelje a termelési lánc végén elhelyezkedő beszállítókra nehezedő nyomást.

A német környezetvédelmi minisztérium megújuló forrásból származó villamosáram beszerzése
2003-ban a német környezetvédelmi minisztérium kísérleti „zöld áram” beszerzése sikerrel zárult. A minisztérium ezzel új normát állított fel a szociális és környezetvédelmi szempontoknak a közbeszerzésben történő figyelembe vételéhez. A beszerzés tárgyánál a „megújuló forrásból előállított villamosáram” megjelölés szerepelt. A beszerzés idején jogi szempontból még vitatható volt egy ilyen ajánlatkérés, minthogy azonban a szállító kiválasztása sikeresen megtörtént, a szóban forgó beszerzési eljárást most a jogilag elfogadható eljárás mintájának tekinthető. Az adott beszerzés esetében a környezetvédelem iránti politikai elkötelezettség vezetett eredményre. Lsd. www.bmu.de/files/pdfs/allgemein/application/pdf/oekostrombroschuere.pdf

6.2. A BESZERZÉS TÁRGYÁNAK A MEGHATÁROZÁSA

Az ajánlati felhívásnak a beszerzés tárgyára vonatkozó része megmondja, hogy mit akar a beszerző beszerezni. A beszerzés tárgyának meghatározásában szerepelhetnek környezetvédelmi és szociális követelmények, ha ezek a követelmények egyértelműen a beszerzéssel, annak tárgyával kapcsolatosak. Az ajánlattevő így előre tudja, hogy milyen követelményeket kell teljesítenie. A szóban forgó követelmények részletes ismertetését a műszaki követelmények tartalmazzák.

JAVASLAT A BESZERZÉS TÁRGYÁNAK A MEGHATÁROZÁSÁRA

A termelési lánc minden szakaszában emberhez méltó munkakörülmények között előállított XXX asztali számítógép, ahol az emberhez méltó munkakörülményeken a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményei 87. és 98., 29. és 105., 138. és 182., 100. és 111., 131., 115., 155. és 170., 1. és 30., valamint 158. pontjának (<http://www.ilo.org>) való megfelelést kell érteni.

Az XXX asztali számítógépnek ellenőrizhető módon meg kell felelnie a műszaki leírásban megfogalmazott energiahatékonysági, újrahasznosíthatósági, szén-dioxid kibocsátási követelményeknek, valamint a veszélyes és mérgező anyagok felhasználására vonatkozó feltételeknek.

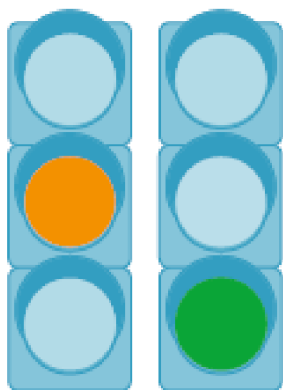
MEGVALÓSÍTÁSI NEHÉZSÉGEK

A beszerzés tárgyának meghatározásába foglalt követelmények teljesítése az ajánlattevők számára kötelező, máskülönben az ajánlat érvénytelennek minősül. Környezetvédelmi követelményeket már eddig is sikeresen alkalmaztak az ajánlati felhívásoknak ebben a részében. Ami azonban a szociális követelményeket illeti, egyelőre abból kell kiindulni, hogy egyetlen ajánlattevő sem tudja a termelési lánc valamennyi szakaszában érdemben ellenőrizni az emberhez méltó munkakörülményeknek a betartását. Ezért az ilyen követelmények alkalmazása vagy hamis nyilatkozatokhoz vezetne, vagy az ajánlati felhívásra nem érkezne érvényes ajánlat. Emiatt az előbbi megfogalmazási javaslat nem a jelenre, hanem a jövőre vonatkozik.

A JELENLEGI JOGI HELYZET

A szerződés tárgyának a kiválasztásánál és meghatározásánál az ajánlatkérőnek szabad keze van. E tekintetben az egyetlen korlátot az uniós jog átláthatóságra, szabad versenyre és egyenlő elbírálásra vonatkozó irányelvei jelentik.

Az ökológiai szempontoknak az ajánlati felhívás e szakaszában való alkalmazása jogi értelemben is egyszerű. A szociális szempontoknak a beszerzés tárgyának meghatározásában történő figyelembe vétele azonban bizonyos jogértelmezések szerint nem megengedhető, mert a kritériumoknak való megfelelést nem lehet meggyőzően bizonyítani. Vitatott továbbá, hogy tényleg szükség van-e a szociális szempontoknak ebben a szakaszban való alkalmazására.

szociális

környezeti

6.3. A KÖZBESZERZÉSI MŰSZAKI LEÍRÁS

Az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban vagy a dokumentációban köteles megadni a közbeszerzés tárgyára vonatkozó közbeszerzési műszaki leírást, vagyis a termék konkrét tulajdonságainak részletes leírását. A konkrét tulajdonságok között be lehet mutatni az ökológiai és szociális követelményeket is, kellő részletességgel, hogy ezek a követelmények egyértelműek és világosak legyenek az ajánlattevők számára, s ugyanakkor a leírás lehetővé tegye az ajánlatok összehasonlítását. A műszaki leírásban megjelölt követelmények betartása kötelező az ajánlattevők számára, ezért minden minimum követelményt bele kell foglalni a műszaki leírásba.

JAVASLAT A MŰSZAKI KÖVETELMÉNYEK MEGFOGALMAZÁSÁRA

A szerződés tárgya XXX asztali számítógép.

A) Műszaki jellemzők:

- ⊙ A processzor típusa: ...
- ⊙ Memória: ...
- ⊙ Merevlemez: ...
- ⊙ Hálózati kapcsolatok: ...
- ⊙ Képernyő: ...

B) Szociális és ökológiai követelmények:

Ökológiai követelmények

Az ajánlattevőnek dokumentálnia kell a gépek bővíthetőségét, újrahasznosíthatóságát, energiahatékonyágát, a felhasznált anyagokat, valamint a gépek kibocsátási értékeit.

Részletesen:

- ⊙ Bővíthetőség: ...
 - ⊙ Újrahasznosítás: az újrahasznosítható anyagok, az újrahasznosítást megkönnyítő felépítés, ...
 - ⊙ Energiahatékonyág: áramfelhasználás, a tápegység hatékonysága, energiamegtakarítási funkciók, ...
 - ⊙ Felhasznált anyagok: a veszélyes anyagok használatának csökkentése, ...
 - ⊙ Alacsony kibocsátási értékek: zaj, sugárzás ...
 - ⊙ Csomagolóanyagok: ...
- stb.

Szociális követelmények

Az ajánlattevőnek dokumentumokkal kell bizonyítania, hogy a számítógépeket a termelési lánc minden szakaszában emberhez méltó munkakörülmények között, azaz a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményei 87. és 98., 29. és 105., 138. és 182., 100. és 111., 131., 115., 155. és 170., 1. és 30., valamint a 158. pontjának (<http://www.ilo.org>) megfelelően állították elő.

MŰSZAKI ISMERETEKRE VAN SZÜKSÉG

A műszaki leírás elkészítéséhez érdemes számítástechnikai szakértőt bevonni, hogy a beszerzés maximális energia- és erőforráshatékonyságot eredményezzen. A számítástechnikai szakértő segít a kapacitásigény reális felmérésében, hogy a feleslegesen nagy kapacitás ne vezessen túlzott áramfogyasztáshoz, ugyanakkor a gépeket a lehető leghosszabb ideig lehessen használni.

TANÚSÍTVÁNYOKRA VALÓ HIVATKOZÁS

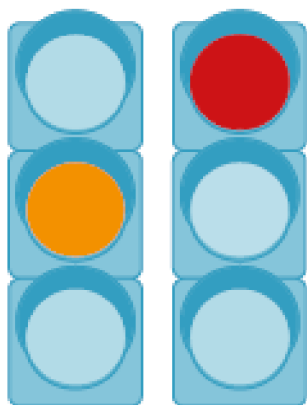
Amennyiben az ajánlatkérő a műszaki leírásban a funkcionális és teljesítménykövetelmények között környezetvédelmi jellemzőket állapít meg, megkövetelheti különböző nemzeti vagy nemzetközi öko címkék, így például az **Európai Ökocímke**, a német **Kék angyal** vagy a **TCO '99** követelményeinek a teljesítését, illetve jelezheti, hogy az öko címkével ellátott termékek esetében bizonyítottan veszi a követelményeknek való megfelelést. A diszkrimináció elkerülése végett azonban meg kell engedni a pályázóknak, hogy hasonló tartalmi követelményeket tartalmazó bizonyítékokkal helyettesítsék az öko címkéket. Megfelelő bizonyítéknak tekinthető a gyártótól származó műszaki dokumentáció vagy valamely elismert szervezettől származó vizsgálati jelentés is.

A THIN CLIENT RENDSZER MINT ERŐFORRÁST MEGTAKARÍTÓ ALTERNATÍVA

Az igények függvényében lehet akár erőforrást megtakarító ún. Thin Client Systemre is ajánlatot kérni.

A JELENLEGI JOGI HELYZET

A szociális kritériumoknak a műszaki leírásban való alkalmazhatósága vitatott. Csakúgy, mint a beszerzés tárgya esetében, a fő ellenérv ebben az esetben is az, hogy az emberhez méltó munkakörülményeknek a teljes beszállítói láncban való megléte érdemben nem ellenőrizhető.

szociális

környezeti

6.4 AZ ALKALMASSÁGI FELTÉTELEK

Az alkalmassági feltételek a pályázó technikai és szakmai alkalmasságát értékelik. Céljuk annak megállapítása, hogy a pályázó képes lesz-e a kívánt terméket előállítani. E tekintetben perdöntő a szaktudás, a teljesítőképesség és a megbízhatóság. A pályázó alkalmasságát még azelőtt ellenőrizni kell, mielőtt a benyújtott pályázatot egyáltalán értékelnék.

JAVASLAT A MEGFOGALMAZÁSRA

Az ajánlattevő kötelezettséget vállal arra, hogy minden termelési folyamat emberhez méltó munkakörülmények között zajlik. Emellett arra is kötelezettséget vállal, hogy a teljes beszállítói láncban emberhez méltó munkakörülmények között, vagyis a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményei 87. és 98., 29. és 105., 138. és 182., 100. és 111., 131., 115., 155. és 170., 1. és 30., valamint a 158. pontjának (<http://www.ilo.org>) megfelelően végzik a munkát.

A követelménynek való megfelelés ellenőrzése az 1. sz. függelékben található kérdőív segítségével történik.

A FORMANYOMTATVÁNYOK HASZNOSAK

Az ajánlattevőknek célszerű nyilatkozatmintát adni, mert ezzel biztosítható az egyenlő elbánás, másrészt kiküszöbölhetők a tartalmatlan, üres nyilatkozatok. Az ilyen formanyomtatványok további előnye, hogy a jövőbeni potenciális beszerzéseknél is felhasználhatók.

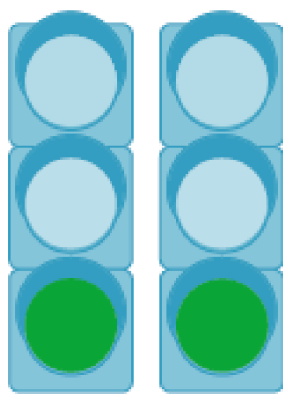
JELENLEGI JOGI HELYZET

Egyes esetekben, például a bajorországi állami beszerzéseknél már alkalmaztak szociális kritériumokat az alkalmassági szempontok között. Az ajánlattevőt az adott beszerzési eljárásból ki lehet zárni, ha bebizonyosodik, hogy súlyosan megsértette az emberi jogokat. A súlyosság megítélése jogi értelmezés kérdése.

GYERMEKMUNKÁT KIZÁRÓ BESZERZÉSEK BAJORORSZÁGBAN

2008 óta a bajor kormány kizárta a közbeszerzésből azokat, akik megsértik a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményeinek a gyermekmunka alkalmazására vonatkozó 182. pontját. Az ilyen ajánlattevők nem teljesítik a beszerzési eljárásban való részvételre vonatkozó alkalmassági feltételeket, ezért nem vehetnek részt az eljárásban. A bajor kormány jogi álláspontja szerint a gyermekmunka alkalmazása sérti az emberi méltóságot, ezért a német alkotmány 2 cikkelyébe ütközik. A bajor jogi szabályozás szerint az ajánlattevőknek azt is bizonyítaniuk kell, hogy a beszállítóik sem alkalmaznak gyermekmunkát. Bajorország tehát a teljes beszállítói láncot figyelembe veszi, és másokat is arra buzdít, hogy kövessék a példáját.

szociális

környezeti

6.5. AZ AJÁNLATOK ÉRTÉKELÉSE

A kiválasztási szempontok olyan követelményeket jelentenek, amelyeket az ajánlattevőknek nem kötelező teljesíteniük abban az értelemben, hogy a pályázót nem zárják ki a beszerzési eljárásból, ha nem tesz eleget ezeknek a követelményeknek. Ezeknek a követelményeknek a teljesítése ugyanakkor előnyt jelent az ajánlatok elbírálásánál. Minél több pontot kap az ajánlat az értékelési szempontok alapján, annál nagyobb az esélye a győzelemre. Éppen ezért a fenntartható beszerzés azzal is elősegíthető, ha az értékelési szempontokat úgy határozzuk meg, hogy a szociális és környezetvédelmi szempontból kedvezőbb ajánlatok az elbírásnál több pontot szerezzenek.

A PONTOZÁSI RENDSZERREL KAPCSOLATOS MEGJEGYZÉS

Hangsúlyozni kell, hogy az Útmutatóban bemutatott pontozási rendszer csak példa, amit minden esetben az adott beszerzési eljárás feltételeihez kell igazítani. A pontozási rendszer kialakításánál figyelembe kell venni a költségvetést, a piaci helyzetet, a szociális szempontoknak adható súlyt stb. Az ajánlati felhívásban közzétett súlyozási és pontozási rendszert nem lehet később megváltoztatni, hogy ily módon esetleg egy olcsóbb ajánlatot tevőnek kedvezünk.

AZ „ÖSSZESSÉGÉBEN LEGELŐNYÖSEBB AJÁNLAT”

Az ajánlati felhívásban explicit módon meg kell jelölni, hogy az ajánlatok elbírálása a „legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás” vagy az „összességében legelőnyösebb ajánlat” mint bírálati szempont alapján történik. Csak az összességében legelőnyösebb ajánlat mint bírálati szempont alkalmazása esetén lehet az ár mellett a szociális és környezetvédelmi követelményeknek való megfelelést is figyelembe venni.

A MŰSZAKI LEÍRÁS ÉS A BÍRÁLATI SZEMPONTOK KÖZÖTTI KÜLÖNBSÉG

Az ajánlati felhívás többi szakaszában, így a műszaki leírásban, az alkalmassági szempontok között vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó különleges feltételek között szereplő kritériumokkal szemben a bírálati szempontok nem kötelezőek. A bírálati szempontok között ezért lehet magasabb követelményeket szabni, mint a műszaki leírásban. Például az értékelésnél többletpontokat lehet adni annak az ajánlatnak, amelyben a számítógép áramfogyasztása alacsonyabb a műszaki leírásban meghatározott szintnél.

JELENLÉGI JOGI HELYZET

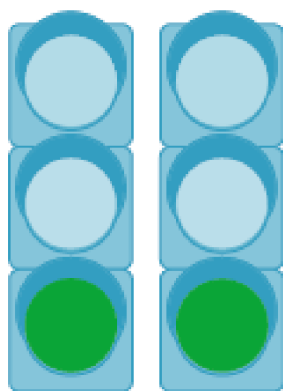
A szociális szempontoknak a bírálati szempontok között való figyelembe vétele jogi értelemben vitatott, mert a szociális kritériumok csak közvetett módon kapcsolódnak a beszerzés tárgyához. Haladóbb szellemű értelmezés esetén ugyanakkor éppen a szociális szempontoknak a bírálati szempontok között való szerepeltetése jelenti a legpraktikusabb megoldást, amely többletpontokkal ösztönzi az ajánlattevőket az emberhez méltó munkakörülmények betartására.

JAVASLAT A MEGFOGALMAZÁSRA

Az ajánlatok elbírálása az összességében legelőnyösebb ajánlat mint bírálati szempont alapján történik az alábbiak szerint. Az ajánlattevőnek bizonyítania kell, hogy a bírálati szempontok között megadott követelmények a megrendelt számítógépek vonatkozásában teljesülnek.

Összpontszám		100
Ár		60
Műszaki szempontok		10
(tetszőleges műszaki szempontok)		
Környezetvédelmi szempontok		10
(tetszőleges környezetvédelmi szempontok, pl. bővíthetőség, mérgező anyagok helyettesítése stb.)		
Szociális szempontok		20
a) az ellátási lánc átláthatósága	beleértve az értéklánc minden szakaszát, minden nyersanyagot, telephelyet és a teljes termelési volument	5
	csak a közvetlen beszállítók, azok telephelyei és termelése	3
	csak a közvetlen beszállítók további részletek nélkül	1
b) munkaügyi normák betartása	legalább a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményeit magában foglaló, érvényes Nemzetközi Keretegyezmény (International Framework Agreements—IFA)	5
	legalább a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményeit magában foglaló, az érdekeltek felek képviselőinek bevonásával létrehozott munkaügyi kódex	3
	legalább a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményeit magában foglaló, egyoldalú vállalásra épülő magatartási kódex	2
c) ellenőrzés	a munkakörülmények ellenőrzése a vállalatnál és a beszállítóknál a szakszervezetek vagy munkajogi szervezetek bevonásával	5
	a munkakörülmények ellenőrzése a vállalatnál és a beszállítóknál külső független szakértők bevonásával	2
d) tájékoztatási kötelezettség	a beszállító vállalatok alkalmazottainak tájékoztatása a nemzeti és nemzetközi munkaügyi jogszabályokról, a Nemzetközi Keretegyezményekről , magatartási kódexekről független szakszervezetek vagy munkajogi szervezetek bevonásával	5
	a beszállító vállalatok alkalmazottait a nemzeti és nemzetközi munkaügyi jogszabályokról, a Nemzetközi Keretegyezményekről , magatartási kódexekről maga a vállalat tájékoztatja	2

szociális

környezeti

6.6. A SZERZŐDÉS TELJESÍTÉSÉRE VONATKOZÓ KÜLÖNLEGES FELTÉTELEK

A magyar közbeszerzési törvény az ajánlati felhívásnak ebben a pontjában engedi meg explicit módon a szociális feltételek alkalmazását. A törvény 53. §-ának 8. bekezdése kimondja: „Az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban előírhatja, hogy a nyertes ajánlattevővel kötendő szerződés teljesítését sajátos – a jogszabályokkal összhangban álló – feltételekhez, így különösen szociális, illetőleg környezetvédelmi, minőségbiztosítási feltételekhez köti. Az ajánlatkérő e feltételekről részletesen a dokumentációban köteles rendelkezni.”

Ezek a feltételek a beszerzési eljárás befejezése, a szerződés megkötése után lépnek életbe, magát a beszerzési eljárást nem érintik. Ezért itt csak akkor érdemes környezetvédelmi vagy szociális kikötéseket alkalmazni, ha az ajánlati felhívás korábbi szakaszaiban ilyen feltételek nem szerepelnek.

JAVASLAT A MEGFOGALMAZÁSRA

Az ajánlattevő kötelezettséget vállal arra, hogy minden termelési folyamat emberhez méltó munkakörülmények között, azaz a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményei 87. és 98., 29. és 105., 138. és 182., 100. és 111., 131., 115., 155. és 170., 1. és 30., valamint a 158. pontjával összhangban zajlik. Emellett arra is kötelezettséget vállal, hogy a teljes beszállítói láncban emberhez méltó munkakörülmények között, vagyis a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményei 87. és 98., 29. és 105., 138. és 182., 100. és 111., 131., 115., 155. és 170., 1. és 30., valamint a 158. pontjának (<http://www.ilo.org>) megfelelően végzik a munkát.

A követelménynek való megfelelés ellenőrzése az 1. sz. függelékben található kérdőív segítségével történik.

ELLENŐRZÉS AZ AJÁNLATTEVŐ NYILATKOZATA ALAPJÁN

A szerződés teljesítésére vonatkozó különleges feltételeknek való megfelelést az ajánlattevő az 1. sz. függelékben szereplő nyilatkozat aláírásával igazolhatja. Amennyiben a szerződő fél az emberhez méltó munkakörülmények alkalmazását a teljes beszállítói hálózatban nem tudja garantálni, bizonyítania kell, hogy olyan intézkedéseket hozott, amelyek hatásosan javítják a munkakörülményeket a teljes beszállítói hálózatban. A beszerző előírhatja, milyen intézkedések meghozatalát tartja fontosnak.

HASZNOS FORMANYOMTATVÁNYOK

Az egyenlő bánásmód elvének megfelelően a tenderdokumentumnak tartalmaznia kell a majdani szerződésből a szerződés teljesítésére vonatkozó különleges előírást tartalmazó részt. Ezt az ajánlattevőnek a szerződés aláírásával egyidőben kell majd aláírnia. A kötelezettségvállaló nyilatkozatban szereplő intézkedéseket, amelyek végrehajtását a győztes ajánlattevőnek igazolnia kell (lsd. 1. sz. függelék), a lehető legpontosabban kell meghatározni.

SZANKCIÓK

A beszerző szervezet fenntarthatja magának a jogot, hogy a szerződés értékének 5%-át kitevő kötbérrel sújtsa az ajánlattevőt, és előzetes értesítés nélkül elálljon a szerződéstől, amennyiben kiderül, hogy az ajánlattevő szándékosan félrevezető nyilatkozatot tett.

KÖRNYEZETVÉDELMI KÖVETELMÉNYEK

A szerződésre vonatkozó különleges feltételek között olyan környezetvédelmi követelmények is szerepelhetnek, amelyek nem a termék tulajdonságaira vonatkoznak. Ilyen lehet például a berendezések visszavásárlási eljárásának a szabályozása vagy a berendezések karbantartására vonatkozó szolgáltatási szerződés megkötése.

A JELENLEGI JOGI HELYZET

Az Európai Unió közbeszerzési direktívái és a magyar közbeszerzési törvény egyaránt a szerződés teljesítésére vonatkozó különleges feltételeket jelöli meg, mint az ajánlatkérő felhívásnak azt a részét, amelyben a szociális követelmények helyet kaphatnak. A szociális követelmények alkalmazásának tehát ez a jogilag legbiztonságosabb módja.

7. FÜGGELÉK

Az itt található dokumentumok a <http://www.procureitfair.org> internetes oldalról is letölthetők.

1. SZ. FÜGGELÉK AJÁNLATTEVŐI NYILATKOZAT

Az ajánlattevő nyilatkozata az alapvető munkajogi normák betartásáról

Az ajánlatkérésben szereplő termékekre vonatkozóan:

Igazolás:

Az ajánlattevő csatolta egy független, kompetens szervezet igazolását, amely garantálja, hogy a termékeket a teljes beszállítói hálózatban¹⁴ emberhez méltó munkakörülmények között gyártották.

☐ Igen ☐ Nem

Amennyiben ilyen igazolás nem áll rendelkezésre, a következő nyilatkozatot kell tenni:

Én/mi garantálom/garantáljuk, hogy a termékek a teljes gyártási folyamat során emberhez méltó körülmények között kerültek előállításra és/vagy feldolgozásra. A nyilatkozathoz csatolom/csatoľjuk az emberi munkakörülmények biztosítását célzó intézkedésekre és az intézkedések hitelesítésére vonatkozó dokumentációt.

☐ Igen ☐ Nem

Ha ilyen nyilatkozat megtételéhez sincsenek meg a feltételek, a következő garanciára van szükség:

Én/mi felelősségem/felelősségünk tudatában kijelentem/kijelentjük, hogy a vállalatom/vállalatunk, beszállítóim/beszállítóink és az ő szerződéses partnereik hatásoz intézkedéseket tettek a vállalatnál és a beszállítóknál az emberhez méltó munkakörülmények megteremtése érdekében. Ezek az intézkedések megfelelnek a következő követelményeknek:

1. Az aktuális¹⁵ beszállítói hálózat bemutatása

☐ Igen ☐ Nem

2. Egy legalább a [Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményeit](#) magában foglaló, egyoldalúan elfogadott viselkedési kódex, [nemzetközi keretegyezmény](#) vagy az érdekelt felek képviselőinek bevonásával létrehozott munkaügyi kódex, mely a beszállítókat az alapvető munkaügyi szabályok betartására kötelezi.

☐ Igen ☐ Nem

3. A munkaügyi jogszabályok, a [nemzetközi munkaügyi keretegyezmény](#) (ha van ilyen), illetve a vállalati munkaügyi magatartási kódex betartásának rendszeres ellenőrzése a vállalat és a beszállítók telephelyein.

☐ Igen ☐ Nem

4. Szigorúan meghatározott és átlátható eljárások a feltárt munkaügyi jogsértések és szabálysértések kezelésére.

☐ Igen ☐ Nem

5. A vállalat és a beszállítók alkalmazottainak tájékoztatása a vonatkozó nemzeti és nemzetközi munkajogról, illetve adott esetben a [nemzetközi keretegyezményekről](#) és a munkaügyi magatartási kódexről.

☐ Igen ☐ Nem

Az ajánlatkérő fenntartja magának a jogot, hogy a nyilatkozatot független tanácsadó szervezetek szakértőivel ellenőriztesse. Amennyiben az ajánlattevő szándékosan félrevezető, hamis nyilatkozatot tesz, az ajánlatkérő fenntartja magának a jogot, hogy a szerződés értékének 5%-át kitevő kötbérrel sújtsa az ajánlattevőt, és előzetes értesítés nélkül elálljon a szerződéstől.

Hely, időpont

a vállalat pecsétje, aláírás

¹⁴ A teljes beszállítói hálózat a közvetlen beszállítókat, azok valamennyi beszállítóját, a nyersanyag szállítók közül pedig a réz, az ón, a szilícium, a kobalt, a palládium és az arany szállítóit foglalja magában.

¹⁵ A 12 hónapnál nem régebbi információ tekinthető *aktuálisnak*. Ebben az iparágban a beszállítói kapcsolatok gyorsan változnak, ezért az ennél régebbi információ a folyó szerződések szempontjából nem használható.

2. SZ. FÜGGELÉK

BESZÁLLÍTÓI FELMÉRÉS-MINTA

	igen	nem
1. A vállalati irányítás és a fenntarthatóság		
1.1. Van-e a vállalatnak a szociális és a környezeti fenntarthatósággal foglalkozó irányítási rendszere? Külön lapon sorolja fel az ezen a téren hozott legfontosabb intézkedéseket, és nevezzen meg egy kapcsolattartót, aki információt tud adni ezekről a kérdésekről.		
1.2. Vannak-e a vállalatnak a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos céljai, és megtalálhatók-e ezek a célok valamilyen, a nyilvánosság számára elérhető dokumentumban?		
1.3. A vállalat fenntartható fejlődéssel kapcsolatos céljai érintik-e közvetlenül a beszállítókat és azok szerződéses partnereit?		
1.4. Mit tesz a vállalat azért, hogy a beszállítói láncban elérje a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos céljait? Kérjük, adjon részletes választ külön lapon!		
1.5. A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati célok magukban foglalják-e a következő munkaügyi jogszabályok betartását?		
☉ a szervezkedési szabadság és a kollektív tárgyaláshoz való jog (az ILO Alapegyezmény 87. és 98. pontja)		
☉ a kényszermunka megszüntetése (29. és 105. pont)		
☉ a gyermekmunka megszüntetése (138. és 182. pont)		
☉ az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség (a 100. és 101. pont),		
☉ a minimálbér betartása (131. pont)		
☉ a biztonságos és egészséges munkavégzés feltételeinek a biztosítása (115., 155., 170. pont)		
☉ a maximális munkaóraszám betartása (heti 48 plusz 12 óra) (1. és 30. pont),		
☉ a biztos munkahelyhez való jog (158. szabály),		
☉ az írásos munkaszerződéshez való jog.		
1.6. Elért-e a vállalat sikert vagy javulást az 1.5. pontban felsorolt követelmények vonatkozásában? Kérjük, adjon részletes választ külön lapon!		
1.7. Kapnak-e a vállalat alkalmazottai rendszeres információt vagy képzést a szociális és a környezeti fenntarthatóságról?		
1.7.1. Ha igen, bevonnak-e külső tanácsadókat a képzésbe?		
1.7.2. Ha igen, vannak-e külső munkaügyi jogvédő szervezetek bevonásával szervezett képzések? Kérjük, adjon részletes választ külön lapon!		

1.8. Vannak-e a vállalat telephelyein vagy a beszállítóknál munkaügyi és környezetvédelmi ellenőrzések?		
1.8.1. Ha vannak, külső szervezetek végzik-e az ellenőrzéseket?		
1.8.2. Ha igen, részt vesznek-e az ellenőrzésekben független munkaügyi jogvédő szervezetek? Kérjük, fejtse ki külön lapon!		
2. A termék: asztali számítógépek	igen	nem
2.1. A vállalat fenntarthatósági politikája kiterjed-e a fémek kibányászására?		
2.1.1. Ismerik-e a gépekhez használt fémek forrását?		
2.1.2. Ha nem, tettek-e erőfeszítéseket, hogy abeszállítói láncon végigmenve feltárják, hol bányásszák az Önök termékeiben felhasznált fémeket?		
2.2. Megfelelnek-e az Önök termékei a veszélyes összetevők felhasználását szabályozó RoHS EU direktívának ?		
2.3. Van-e az Önök asztali számítógépének valamilyen ökocímkeje? Kérjük, sorolja fel őket külön lapon!		
2.4. Tartalmaz-e a termék dokumentációja a használat közbeni és stand-by üzemmódban való áramfogyasztásra vonatkozó részletes információt?		
2.5. Bővíthető-e az Önök termékének kapacitása a processzor vagy a memória cseréjével?		
2.6. Van-e az Önök vállalatának az elektronikus hulladék visszavételére vonatkozó programja?		
2.7. A gépben felhasznált anyagok tömegének hány százalékát lehet újrahasznosítani?		
3. Csomagolás		
3.1. Tettek-e Önök a csomagolóanyag felhasználását mérséklő intézkedéseket?	igen	nem
3.2. A csomagolóanyag újrahasznosított nyersanyagból készült-e?		

3. SZ. FÜGGELÉK

A PROCURE IT FAIR PROJEKT ÁLTAL KÉSZÍTETT NYILATKOZAT A SZÁMÍTÁS- ÉS IRODATECHNIKAI TERMÉKEK FENNTARTHATÓ BESZERZÉSÉRŐL

Az elmúlt néhány évben sok minden történt a zöld közbeszerzés érdekében. A közintézményeket több dokumentum is segíti a környezetvédelmi szempontoknak a közbeszerzésben történő figyelembe vételében, például az Európai Bizottság *Zöld Közbeszerzési Tréning Eszközei*, az ENSZ Környezetvédelmi Programjának a számítás- és irodatechnikai eszközök fenntartható beszerzését segítő útmutatója vagy a Greenpeace *Kalauz a zöldebb elektronikához* című kiadványa. A szociális szempontok figyelembe vételéhez ugyanakkor kevés segédeszköz áll rendelkezésre. Az alábbi nyilatkozat a fenntartható közbeszerzés melletti elkötelezettség kinyilvánítása.

A [hatóság vagy szervezet neve] ezentúl:

1. Figyelembe veszi a munkakörülményeket a számítástechnikai termékek előállításának teljes beszállítói láncában

A közintézmények vásárlóerejüket felhasználva a számítógépek teljes termelési láncában elősegíthetik a munkakörülmények és a munkaügyi viszonyok javulását, ha csak emberi munkakörülmények és rendezett munkaügyi viszonyok mellett előállított termékeket vásárolnak. A munkakörülményeket és a rendezett munkaügyi viszonyok meglétét figyelembe kell venni a beszerzésnél. Alapkövetelmény, hogy a gyártási láncban alkalmazott munkakörülmények legalább a [Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményeinek](#) megfeleljenek. Ezek a következők: a szervezkedéshez és a kollektív tárgyaláshoz való jog, a kényszerszermunka tilalma, a gyermekmunka tilalma, a diszkrimináció tilalma, a biztos foglalkoztatás, a biztonságos és egészséges munkavégzés feltételeinek a biztosítása, a maximális munkaóraszám betartása, valamint a megélhetést biztosító bérhez való jog.

2. Felkéri az ajánlattevőket, hogy tegyék teljesen átláthatóvá a beszállítói láncukat

A valódi fenntarthatóság igazi előfeltétele, hogy a cégek és a beszerzésért felelős részlegek belelássanak a kínált termék előállításának folyamatába. A közintézmények megkérhetik az ajánlattevőket, hogy adjanak meg minden elérhető információt saját beszállítóikról és beszállítóik beszállítóiról. Ha az ajánlattevőnek nincsenek birtokában ezek az információk, mindent meg kell tennie azért, hogy a lánc jelenleg még ismeretlen elemeit is meg lehessen ismerni.

3. Nem vásárol számítógépeket olyan cégektől, amelyek megsértik az emberi jogokat vagy a munkaügyi normákat

Beszerzéskor a lehető legnagyobb gonddal kell eljárni, és kerülni kell olyan termékek beszerzését, amelyeket az emberi jogok vagy a munkaügyi normák megsértésével állítottak elő. Az a körülmény, hogy a beszerző tudomására jut, hogy az ajánlatban szereplő termék előállítása

során a termelő figyelmen kívül hagyta az emberi jogokat és a munkaügyi normákat, elégséges ok az ilyen ajánlattevőnek a beszerzési eljárásból történő kizárására. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha a jog- illetve normasértést a beszállítók követték el. A jogsértésre utalhatnak bírósági ügyek és határozatok, nemzetközi szervezetek, civil szervezetek jelentései vagy más források.

4. A felhasználás befejeztével biztosítja a számítógépek fenntartható újrahasznosítását

Sok számítástechnikai és irodatechnikai terméket elektromos hulladékként a fejlődő országokba exportálnak, ahol gyakorta igen kemény és egészségtelen körülmények között szerelik szét őket. Amikor a közintézmények új számítógépet vásárolnak, fontos, hogy olyat válasszanak, amelynek kevés mérgező összetevője van¹⁶, olyan megoldásban gondolkodjanak, amelyben a hardver elemek maximális ideig használhatók, és vegyék fontolóra a gépek újrahasználatát/bővítését.

A számítógépek selejtezésekor a még működőképes eszközöket olyan szervezeteknek kellene adniuk, amelyek még használni tudják őket. A működésképtelen eszközök esetében gondoskodni kellene arról, hogy azokat semmiképpen ne exportálják illegálisan a fejlődő országokba. Ennek érdekében legjobb, ha a régi gépek a gyártóhoz kerülnek vissza, amennyiben ez lehetséges. Ha nem, önkormányzati hulladékudvarokba/telepekre kell eljuttatni őket. Nem ajánlott a kiselejtezett eszközöket hulladékgazdálkodó magánvállalatoknak adni, mivel ez az illegális exportálás esélyét jelentősen növeli.

5. Feltérképezi a felhasznált fémek eredetét, valamint az ajánlattevőnek a fenntartható nyersanyagellátáshoz való hozzáállását

Egyre többen vannak tudatában, hogy az elektronikus cégek mekkora szerepet játszhatnak a fémbányászat milyenségének befolyásolásában. A fémek fenntartható beszerzéséhez hozzátartozik a bányák környékének környezetére, az ott élő közösségekre és a bányászokra gyakorolt káros hatások mérséklése. A közintézmények ösztönözhetik az elektronikai cégeket, hogy aktívan lépjenek fel a fémek fenntartható használatáért, és a makeITfair kampány (www.makeitfair.org) ajánlásait felhasználva rákérdezhetnek a fenntartható fém-felhasználás érdekében hozott intézkedésekre is.

6. Elővigyázatosan jár el, hogy a beszerzési eljárás ne járuljon hozzá a bérek lenyomásához, a munkaidő meghosszabbításához és a legyártásra rendelkezésre álló idő lerövidüléséhez

A számítógépiparban az emberi jogok és a munkaügyi normák megsértésének az egyik oka az, hogy a nagy számítógépgyártó vállalatok az árak csökkentése és a szállítási határidő lerövidítése érdekében nyomást gyakorolnak a beszállítóikra. A beszállító vállalatok ezért kénytelenek felgyorsítani a termelést, csökkenteni a bérköltségeket és meghosszabbítani a munkaidőt anélkül, hogy a túlórárt megfizetnék a dolgozóknak. A közintézményeknek figyelembe kell vennie, hogy a túlzottan rövid szállítási határidőből vagy a túl alacsony árból potenciálisan a számítógépiparban dolgozó munkásoknak származik kára.

¹⁶ Az ajánlati felhívásban a mérgező komponenseket és azok megengedett mennyiségét konkrétan fel kell sorolni.

8. AJÁNLOTT IRODALOM

MUNKAKÖRÜLMÉNYEK ÉS KÖRNYEZETI ASPEKTUSOK A SZÁMÍTÓGÉPIPARBAN

● **System Error. Die Schattenseiten der globalen Computerproduktion** (Rendszerhiba. A globális számítógépgyártás árnyoldalai). WEED 2008
A broszúra áttekinti a számítógépgyártás és -kereskedelem lényeges problémáit.

● **The Dark Side of Cyberspace. Inside the Sweatshops of China's Computer Hardware Production** (A cybertér árnyoldalai. A kínai hardwaregyárak belülről). WEED 2008
Brosúra a Dell, a Lenovo és a Fujitsu-Siemens-Computers kínai beszállítóinál zajló jogsértésekről.

● **Unsichtbare Kosten. Ungleiche Verteilung ökologischer Risiken in der globalen Computerindustrie** (Láthatatlan kiadások. Az ökológiai veszélyek egyenlőtlen elosztása a globális számítógépiparban). WEED 2007
A broszúra bemutatja a számítógép gyártása során jelentkező ökológiai és szociális konfliktusokat a nyersanyag bányászattól a gép szétbontásáig.

● **Digitale Handarbeit. Chinas Weltmarktfabrik für Computer** (Digitális Kézimunka. Kína globális számítógépgyára.) WEED 2008.
Dokumentumfilm, 28 perc. Németül, angol, francia, spanyol, cseh és magyar felirattal.

● **Der Weg eines Computers. Von der globalen Produktion bis zur Verschrottung** (A számítógép útja. A globális legyártástól a lebontásig.)
CD-Rom oktatáshoz. WEED és Germanwatch 2007.
Az anyagok elérhetőek az www.weed-online.org honlapon.

A SZÁMÍTÓGÉPEK KÖZBESZERZÉSE

● **Sustainable procurement guidelines for office IT equipment – Background report and Product Sheet** (Útmutató az irodai számítógépek fenntartható beszerzéséhez. Háttérinformáció és terméklap.)
Az ENSZ számára készített részletes minta irodai számítógépek ajánlati felhívásához. Részletesen ismerteti az környezetvédelmi kritériumokat, és kitér a gyártási folyamatban fennálló munkakörülményekre is. ICLEI és UNEP. Hozzáférhető az alábbi címen: www.procureITfair.org.

● **Das Procura+ Handbuch für Nachhaltigkeit und Kosteneffizienz in der öffentlichen Beschaffung** (A Procura+ kézikönyv. Útmutató a költséghatékony fenntartható közbeszerzéshez.) Angolul, németül, franciául, olaszul, katalánul, görögül és horvátul.

Kritériumok különböző termékek, köztük számítógépek és irodagépek beszerzéséhez. Elsősorban a környezetvédelmi szempontokra összpontosít. ICLEI 2007. <http://www.procuraplus.org>

• **Termékatlap az irodai számítástechnikai berendezések környezet-tudatos beszerzéséhez.** (magyarul) http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/office_IT_equipment_GPP_product_sheet_hu.pdf

• **Közbeszerzés és klímavédelem. Útmutató az energiatakarékos beszerzéshez. Korszerű irodaeszközök beszerzése.** Berliner Energie-agentur GmbH 2008. http://www.greenlabelspurchase.net/media/usermedia/files/documents_HU/utmutato/Irodaeszkozok_utmutato_2008.01.pdf

Útmutató a számítógépek és egyéb irodatechnikai eszközök környezet- és energiatakarékos közbeszerzéséhez (magyarul). Az útmutatóhoz tartozó terméklapok megtalálhatók a következő internetes címen: <http://www.greenlabelspurchase.net/hu-green-procurement-downloads.html>

MÁS TERMÉKEK SZOCIÁLIS-ÖKOLÓGIAI BESZERZÉSE

• **RESPIRO-Leitfaden Textilien: für sozial-verantwortliche Beschaffung von Textilien und Bekleidung** (A RESPIRO projekt útmutatója a textíliák és a ruházati termékek szociális szempontokat figyelembe vevő beszerzéséhez). Németül, angolul és franciául.

Részletes útmutató, amely segíti az emberhez méltó munkakörülmények között előállított textiltermékek beszerzését, sok a számítógép beszerzésben is érvényes analógiával. Eurocities és ICLEI 2007. <http://www.iclei-europe.org/procurement>, <http://www.respiro-project.eu/index.php?id=4919>

• **The CARPE guide to responsible procurement** (A CARPE útmutató a társadalmi felelősséggel megvalósított beszerzéshez).

Több igarágat érintő bemutatása a fenntartható beszerzés technikáinak. Az etikai kritériumokat hangsúlyozza. Eurocities 2004. <http://www.carpe-net.org>.

9. LINKEK

▶ www.procureITfair.org

ProcureITfair – Kampány a számítógépek fenntartható beszerzéséért

RÉSZTVEVŐ SZERVEZETEK

▶ www.weed-online.org

WEED – World Economy, Ecology, and Development (Világgazdaság, Ökológia és Fejlesztés), Németország

▶ www.suedwind-agentur.at

Südwind Agentur (Südwind Ügynökség), Ausztria

▶ www.somo.nl

SOMO – Centre for Research on Multinational Corporations
(Multinacionális Vállalati Kutatóközpont), Hollandia

▶ www.ekumakad.cz

Ekumenical Akademy Prague (Prágai Ökumenikus Akadémia), Cseh Köztársaság

▶ www.ktk-ces.hu

Környezettudományi Központ Alapítvány, Magyarország

▶ www.karat.org

KARAT Coalition (KARAT Koalíció), Lengyelország

▶ www.madrid.setem.org/

SETEM Madrid, Spanyolország

▶ www.sacom.hk

Students and Scholars against Corporate Misbehaviour (Diákok és Tudósok a Helytelen Vállalati Magatartás Ellen), Kína

▶ www.iclei.org

ICLEI – Local Governments for Sustainability (Helyi önkormányzatok a fenntartható fejlődésért—Több mint 1000 a fenntartható fejlődés iránt elkötelezett nemzeti, regionális és helyi önkormányzat hálózata)

▶ www.procureplus.org

Procura+ Campaign for Sustainable Procurement (Procura+ Fenntartható közbeszerzési kampány)

SZÓSZEDET

Alkalmassági feltételek

A közbeszerzési alkalmassági feltételek célja, hogy kiválassza azokat az ajánlattevőket, amelyek pénzügyi és gazdasági, illetve műszaki, szakmai szempontból alkalmasak a beszerezni kívánt termék előállítására/szállítására. Az alkalmasság megítélése szempontjából különösen fontos a műszaki felszereltség, a szaktudás, a teljesítőképesség és a megbízhatóság. Az ajánlattevő alkalmasságát még azelőtt értékelni kell, mielőtt az ajánlat elbírálásra kerülhet.

Bírálati szempontok

A bírálati szempontok azok a szempontok, amelyek alapján az ajánlatkérő a beérkezett ajánlatokat összehasonlítja. A bírálati szempont vagy a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás vagy az összességében legelőnyösebb ajánlat lehet. Ez utóbbi szempont alkalmazása esetén a bírálati részszempontok között is szerepelhetnek különféle kritériumok. Ezek teljesítése azonban nem kötelező abban az értelemben, hogy nem-teljesítés esetén az ajánlat nem minősül érvénytelennek. Az ilyen kritériumok teljesítése ugyanakkor pozitívan befolyásolja az ajánlat elbírálását, a kritériumok teljesítéséért az értékelés során kapott többletpontok ugyanis növelik az ajánlat győzelmi esélyét.

Elektronikus hulladék

A felesleges, elavult, törött vagy kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések, illetve azok alkatrészei. Az Európai Uniónak az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló,

2002/96/EK irányelve, illetve azt a magyar jogba átültető 264/2004. kormányrendelet értelmében az ilyen berendezések gyártói a gyártói felelősség elve alapján pénzügyileg és fizikailag is felelősek az általuk gyártott berendezések hulladékáért. Ennek megfelelően finanszírozniuk kell a gyűjtőhelyekről történő begyűjtést, valamint az elektromos és elektronikus berendezések hulladékainak kezelését, hasznosítását és ártalmatlanítását. A hulladék-begyűjtési, kezelési, hasznosítási és ártalmatlanítási kötelezettségüknek önállóan vagy valamely közös rendszerhez csatlakozva is eleget tehetnek.

Európai Ökocímke

1992-ben az Európai Bizottság és a tagállamok együttműködésével létrehozott hivatalos tanúsítási rendszer a környezetbarát termékek és szolgáltatások számára. A címke feltételeit életciklus elemzés alapján műszaki és környezetvédelmi szakértők dolgozzák ki az ipar és a fogyasztók képviselőivel együttműködve.

Értéklánc

A termék teljes gyártási folyamata a kezdeti állapottól a végső felhasználóig, beleértve a különböző feldolgozási szakaszokat és az általuk elért értéknövekedést.

Kék angyal

A német ökocímke, amelyet 1978 óta nyerhetnek el a környezetkímélő, pl. energiahatékony, zajtalanul működő és újrahasznosítható anyagból készült termékek.

Különleges gazdasági övezet

Földrajzilag behatárolt területek, amelyben részben más gazdasági, adózási és munkajogi szabályok vannak érvényben, mint a kérdéses ország többi részén. Céljuk a külföldi befektetők magukhoz csábítása, akik elsősorban exporttermelést finanszíroznak ezen övezetekben.

Méltányos kereskedelem (Fair Trade)

Olyan szabályozott kereskedési mód, amelyben az árak általában magasabbak a világpiaci áraknál. A termelés során a szociális normákat tiszteletben tartása garantált.

Műszaki leírás

A közbeszerzési műszaki leírás részletesen meghatározza a beszerezni kívánt termék minőségét és konkrét tulajdonságait. A konkrét tulajdonságok között be lehet mutatni termékkel kapcsolatos ökológiai és szociális követelményeket is, kellő részletességgel, hogy ezek a követelmények egyértelműek és világosak legyenek az ajánlattevők számára, s ugyanakkor a leírás lehetővé tegye az ajánlatok összehasonlítását. A műszaki leírásban megjelölt követelmények betartása kötelező az ajánlattevők számára.

Nemzetközi keretegyezmény (International Framework Agreement—IFA)

A globális szakszervezetek (GUF - Global Union Federation) és a transznacionális vállalatok között

létrejött munkaügyi megállapodások. Mindeddig elsősorban Európában és azokban az iparágakban hatnak, amelyekben a szakszervezetek hagyományosan erősek. A fejlődő országokbeli beszállítókra is vonatkozhatnak. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) alapegyezményein alapulnak, de azokon túlnyúló kötelezettségeket is tartalmaznak. Az keretegyezmény betartását ellenőrző bizottságban a munkaadók és a munkavállalók képviselői egyaránt részt vesznek.

Nemzetközi Munkaügyi Szervezet alapegyezményei

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) az ENSZ egyik szervezete által felállított minimális munkaügyi követelmények, amelyek ratifikálás nélkül is érvényesek, és betartásuk minden tagállam számára kötelező. (www.ilo.org).

ReUse szervezet

Jótekonysági vagy kereskedelmi alapon működő szervezetek, amelyek továbbhasználatra átadják/eladják a használt, kiselejtezett, de használatra még alkalmas számítógépeket és irodai berendezéseket.

RoHS irányelv

Az EU 2003-ban hatályba lépett RoHS (Reduction of Hazardous Substances - a veszélyes összetevők csökkentése) irányelve a folyamatosan növekvő elektronikus hulladékhegyek problémáját igyekszik kezelni. A megelőzésre helyezve a hangsúlyt, határértékeket szab az elektromos és elektronikai termékekben felhasznált veszélyes anyagokra.

TCO tanúsítvány

A svéd közalkalmazottak és köztisztviselők szakszervezeti szövetsége, a Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) által kiadott tanúsítvány irodában használható termékekre: asztali számítógépekre, notebookokra, monitorokra, billentyűzetekre és nyomtatókra. A tanúsítvány odaítélésekor az ergonómiai követelmények mellett környezetvédelmi szempontokat, így a káros anyagok kibocsátását, a klórozott oldószerek, halogénezett szénhidrogének és a klóros égésgátló anyagok felhasználásának mértékét is figyelembe veszik.

Termék tanúsítvány

Olyan címke vagy dokumentum, amely garantálja, a fogyasztónak a termék valamilyen szociális vagy környezetvédelmi normának való megfelelését.

A Környezettudományi Központ a környezetbarát közbeszerzés propagálásával, az önkormányzatok számára fontos környezetbarát termékekre, hozzáférhetőségekre, a beszerzés során alkalmazandó eljárásokra vonatkozó információk, tudnivalók összegyűjtésével, közzétételével, továbbá a zöld beszerzés iránt érdeklődő önkormányzatoknak nyújtott szakmai segítséggel akarja előmozdítani a környezettudatos beszerzéseket, s általuk a fenntartható fejlődés ügyét.

A Központ a Procura+ és a procureITfair nemzetközi projektek magyarországi koordinátora.

További információk:
<http://www.ktk-ces.hu/>

Környezettudományi
Központ

procure fair

I.C.L.E.I
Local
Governments
for Sustainability